

3. Ekonomický vývoj

▪ MAROEKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ

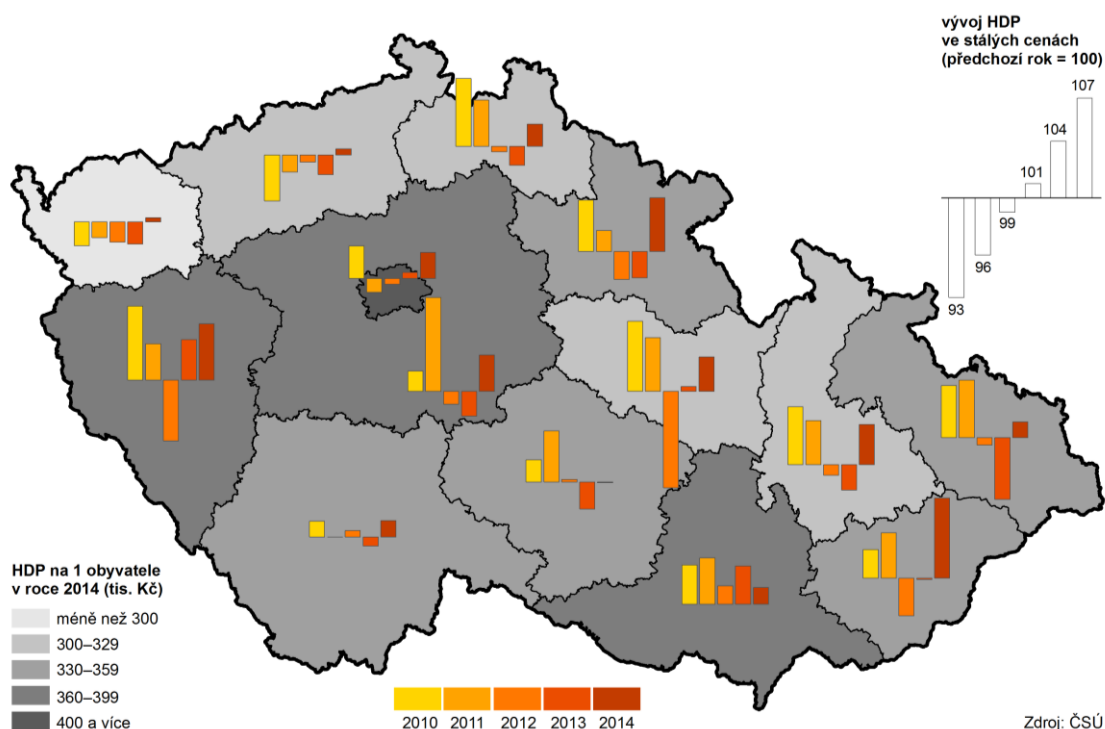
Ekonomická výkonnost kraje patří k předním v ČR

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje patřila v posledních letech v regionálním srovnání ČR k těm předním. Makroekonomické ukazatele dosahovaly často druhých nejvyšších hodnot hned po hl. m. Praze, jejíž ekonomická výkonnost značně převyšuje všechny kraje. Z hlediska dvacetiletého vývoje došlo k posunu Středočeského kraje na přední příčky v rámci republikového žebříčku a upevnění pozice ekonomicky výkonného regionu.

Hodnota krajského HDP na obyvatele byla v ČR 4. nejvyšší

Hrubý domácí produkt (HDP) dosáhl ve Středočeském kraji v roce 2014 hodnoty 483,5 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 369,3 tis. Kč (13 413 EUR), což byla 4. nejvyšší hodnota mezi kraji. Vyšších hodnot dosáhly mimo Prahu (829,2 tis. Kč) ještě kraj Jihomoravský (397,2 tis. Kč) a Plzeňský (384,1 tis. Kč).

Kartogram 10 Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2010 až 2014

Na republikovém HDP se kraj podílel více než desetinou, což byl druhý nejvyšší podíl po Praze

Z hlediska hrubého domácího produktu posiloval Středočeský kraj v dlouhodobém pohledu svoje postavení v rámci celé republiky zejména v druhé polovině 90. let a poté si jedno z předních míst stále udržoval. Zatímco v roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě HDP podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání se hodnota podílu vrátila v roce 2012 nad jedenáctiprocentní hranici (11,1 %) a nad touto hodnotou se již nadále pohybuje – naposledy v roce 2014 to bylo 11,3 %. Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou (kromě roku 2013, kdy se na druhé místo dostal kraj Jihomoravský).

V roce 2014 dosáhla hodnota HDP na obyvatele 91,2 % průměru ČR, za 20 let se kraj posunul ze 7. na 4. příčku mezi kraji

Postavení Středočeského kraje mezi ostatními regiony České republiky se mezi lety 1995 a 2014 zlepšovalo i z hlediska hodnoty HDP přepočteného na obyvatele. Zatímco v roce 1995 se kraj nacházel s hodnotou 92,5 % celorepublikového průměru na 7. místě, v roce 2014 obsadil s 91,2 % 4. místo za hl. m. Prahou, Jihomoravským a Plzeňským krajem. Během dvacetiletého období se podařilo kromě Prahy pouze Středočeskému kraji přesáhnout republikový průměr HDP na obyvatele (ovlivněný vysokou hodnotou hlavního města), a to pouze v jediném roce 2000, kdy činil 100,2 % průměru ČR.

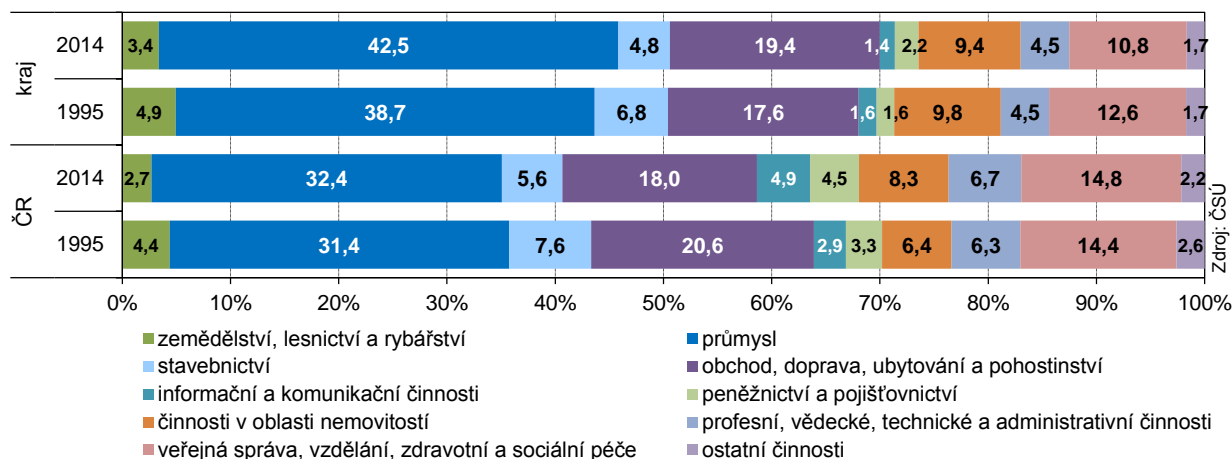
Hodnota HDP ve srovnatelných cenách k roku 1995 byla v roce 2014 mezi kraji nejvyšší

Tvorba HDP ve srovnatelných cenách (základ 100 % = rok 1995) zaznamenávala do roku 2008 nepřerušovaný růst, v roce 2009 nastal pokles (stejně jako ve všech krajích ČR) a hodnota HDP se meziročně snížila o 7,2 %. Meziroční růsty v letech 2010 (o 1,4 %) a 2011 (o 6,6 %) naznačovaly ožívování a návrat k růstu ekonomiky, ovšem následující dvě meziroční změny byly obdobně jako u celé republiky a většiny krajů záporné. V roce 2014 došlo k meziročnímu nárůstu HDP ve srovnatelných cenách u všech krajů kromě Vysočiny. Ve Středočeském kraji se jednalo o nadprůměrný nárůst o 2,6 % (ČR 2,0 %) a hodnota se dostala na 191,1 % oproti roku 1995, což bylo nejvíce ze všech krajů České republiky (průměr republiky jako celku činil 153,1 %).

Podíl krajské HPH na republikové hodnotě byl druhý nejvyšší, druhý nejvyšší byl také nárůst samotné HPH mezi lety 1995–2014

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2014 ve Středočeském kraji výše 437,5 mld. Kč, což představovalo podíl 11,3 % na celorepublikové hodnotě, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (24,3 %). V roce 1995 se přitom Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě z 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Zatímco se tak podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2014 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze čtyř krajů, kde nastal nárůst. Samotná výše HPH se během tohoto sledovaného období zvýšila v kraji 3,1krát, zatímco průměrně v ČR jen 2,7krát. Více než ve Středočeském kraji se výše HPH zvýšila pouze v hlavním městě (3,3krát).

Graf 33 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 a 2014

Kraj má oproti republice ve struktuře HPH nadprůměrný podíl odvětví průmyslu

V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2014 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 42,5 %, v ČR 32,4 %) a mírně vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, v kraji to bylo 3,4 % a v ČR 2,7 %). Odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraj 19,4 %, ČR 18 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 9,4 %, Česká republika 8,3 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji například zastoupení odvětví veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 10,8 %, ČR 14,8 %).

Podílu průmyslu na HPH mezi lety 1995 a 2014 se zvýšil více než průměrně za ČR

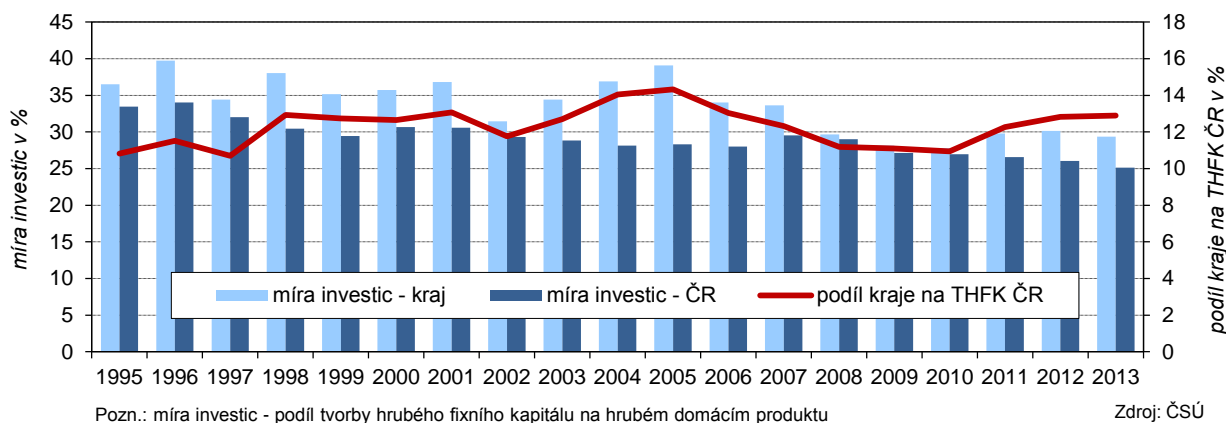
Mezi lety 1995 a 2014 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH (z 38,7 % na 42,5 %), zatímco v celé republice byl nárůst pouze o jeden procentní bod. K nárůstu došlo v kraji také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,6 % na 19,4 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,6 % na 18 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2014 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče, činnosti v oblasti nemovitostí a informační a komunikační činnosti.

Hodnota THFK na obyvatele a nárůst THFK za posledních dvacet let byly druhé nejvyšší mezi kraji

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) ukazující na investiční aktivity v regionu dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2013 v běžných cenách výše 132,2 mld. Kč (údaj za rok 2014 není ještě v regionálním členění k dispozici). To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 12,9 %, což byl po hl. m. Praze (27,8 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. Nejvyšší hodnota THFK byla dosažena v roce 2007 (téměř 140 mld. Kč). Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2013 zvýšila ve Středočeském kraji na 2,3násobek, což byl po Praze druhý nejvyšší nárůst (Praha 3,2násobek). Na 1 obyvatele připadla v roce 2013 hodnota THFK ve výši 101,9 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (228,7 tis. Kč). Pouze tyto dva regiony převýšily republikový průměr hodnoty THFK na obyvatele.

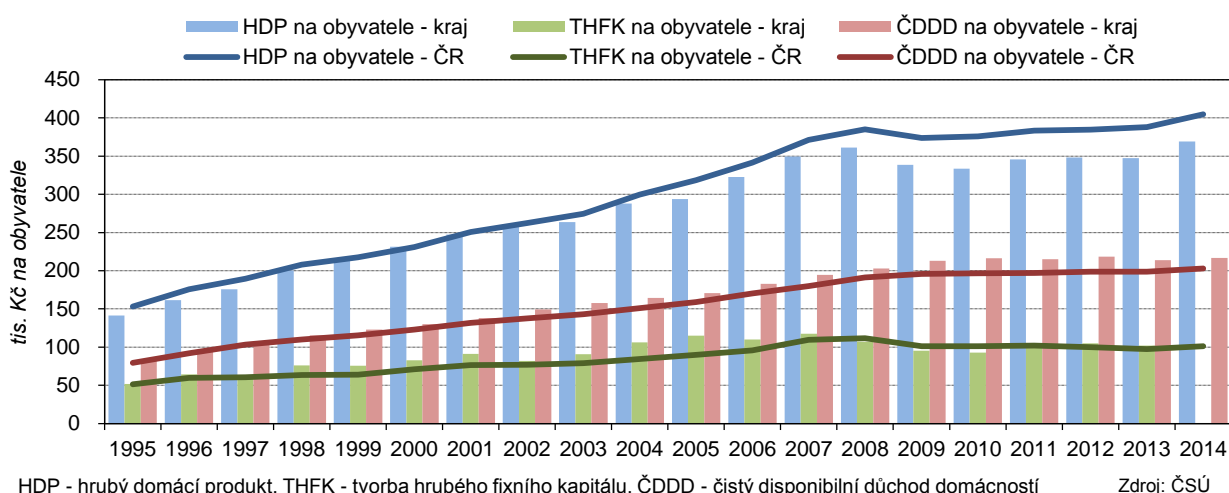
Graf 34 Míra investic ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 až 2013

Míra investic je v kraji nadprůměrná, v posledních dvou zjištěných letech nejvyšší mezi kraji

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995–2013 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2013 dosáhla hodnoty 29,4 % (ČR 25,1 %). Během celého období 1995–2013 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem čtrnáctkrát na prvním nebo druhém místě mezi kraji, přičemž v posledních dvou letech byl mezi kraji nejvyšší. V letech 1995–2013 míra investic postupně ve všech krajích kromě Prahy klesala (v hlavním městě se udržela na stejné úrovni), přičemž ve Středočeském kraji byl pokles nižší (20%) než v průměru za celou ČR (25%).

Graf 35 Makroekonomické ukazatele ve Středočeském kraji a ČR v letech 1995 až 2014

Dlouhodobě druhá nejvyšší je hodnota čistého disponibilního důchodu domácností mezi kraji

Vzhledem k vývoji populace a domácností se ve Středočeském kraji dlouhodobě navyšuje hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) v běžných cenách, v roce 2014 dosáhla hodnoty 283,6 mld. Kč (10 299 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 216,6 tis. Kč, což byla po Praze (264,1 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém sledovaném

období let 1995–2014 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za hlavním městem Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2014 to bylo 13,3 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (15,5 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 1999, v předchozím období let 1995 až 1998 stál na třetím místě za hlavním městem a Moravskoslezským krajem.

ČDDD na obyvatele je dlouhodobě nad republikovým průměrem

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u ČDDD, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech. Čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele se v celém sledovaném období 1995–2014 pohyboval na vyšší úrovni než celorepublikový průměr (HDP na obyv. naopak na nižší) a s výjimkou let 2011 a 2013 docházelo k jeho stálému nárůstu.

VÝZKUM A VÝVOJ

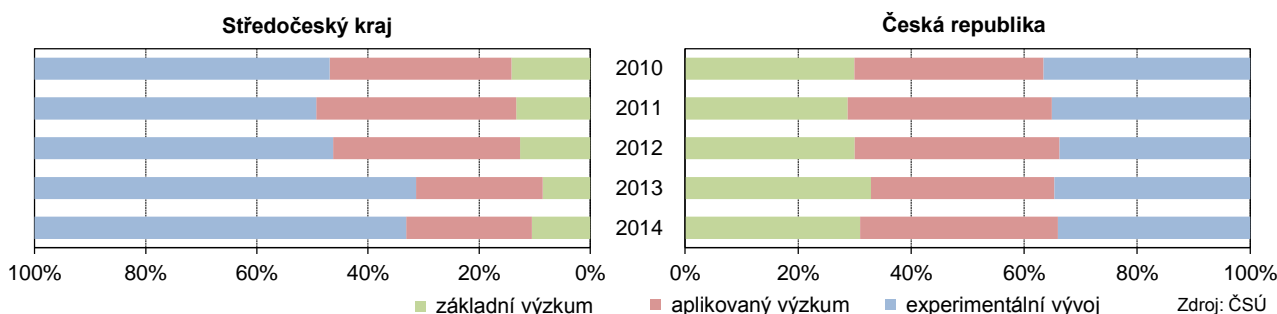
Výdaje v oblasti výzkumu a vývoje se oproti roku 2010 navýšily téměř o dvě třetiny

Výzkum a vývoj (VaV) je pro vyspělou společnost důležitou oblastí. Objem finančních prostředků vynakládaných na tuto oblast každoročně narůstá, v roce 2014 (poslední dostupné údaje) tvořily výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji celkem 9 701,8 mil. Kč, což bylo o 62,9 % více než v roce 2010. Nejvyšší nárůst v tomto období byl mezi rokem 2012 a 2013, kdy se výdaje zvýšily o 59,1 %. V dalším meziročním vývoji už byl nárůst nepatrný (o 0,1 %).

Výdaje na VaV v roce 2014 představovaly 2 % HDP

Na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji byla v roce 2014 vynaložena 2 % z hrubého domácího produktu kraje, což byl v mezikrajském srovnání čtvrtý nejvyšší podíl (po Jihomoravském kraji, hl. m. Praze a Plzeňském kraji).

Graf 36 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektoru výzkumu v letech 2010 až 2014

Tři čtvrtiny financí na VaV pocházely z podnikatelských zdrojů, v ČR to byla průměrně jen polovina

Tři čtvrtiny financí směřujících v roce 2014 v kraji do výzkumu a vývoje pocházely z podnikatelského prostředí (74,4 %). Podíl zdrojů z podnikání se dlouhodobě zvyšoval až do roku 2014, kdy naopak došlo k mírnému poklesu. Z domácích veřejných zdrojů bylo financováno 18 %; podíl však dlouhodobě klesá, na úkor veřejných zdrojů pocházejících ze zahraničí (7 % v roce 2014). V porovnání s celorepublikovým průměrem je v kraji výrazně více zastoupeno jako zdroj financí podnikatelské prostředí (průměr ČR 50,8 %) a méně veřejné zdroje (průměr ČR – veřejný 32,9 % a veřejný zahraniční 15,6 %).

Téměř 84 % výdajů na VaV směřuje do podnikatelského sektoru

Do vývoje a výzkumu podnikatelského sektoru směřovala zároveň i většina financí (83,7 %), podstatně méně pak do vládního sektoru (11,5 %), vysokoškolského (4,6 %) a nejméně pak do soukromého neziskového (0,1 %). Průměrně v ČR směřovalo více financí do vysokoškolského (25,4 %) a vládního (18,2 %), do podnikatelského sektoru směřovala jen polovina financí (56 %).

Dvě třetiny financí na VaV byly vynaloženy na experimentální vývoj

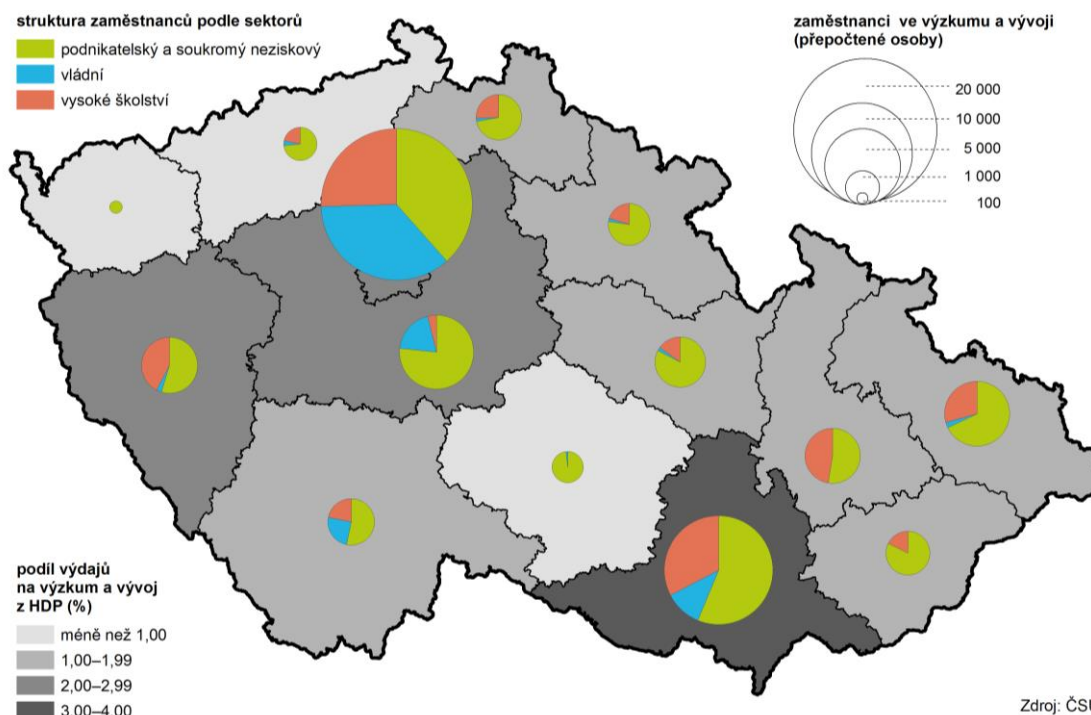
Dvě třetiny výdajů vynaložených v roce 2014 na výzkum a vývoj směřovaly na experimentální vývoj (66,9 %), méně pak na aplikovaný výzkum (22,6 %) a základní výzkum (10,5 %). V celé České republice byl podíl výdajů na všechny tři typy výzkumů poměrně vyrovnaný (aplikovaný 35 %, experimentální 34 % a základní 31 %).

Z pracovníků v oblasti VaV byla necelá čtvrtina žen, méně než v celé ČR

V oblasti výzkumu a vývoje na území kraje pracovalo v roce 2014 přibližně 5,6 tis. osob (přepočteno na plně zaměstnané), což představovalo 8,7 % z celorepublikového počtu zaměstnanců v tomto sektoru. Nejvyšší podíl vykazovaly kraje s největšími městy, kde je oblast výzkumu a vývoje rozvinuta nejvíce (hl. m. Praha 36,2 % a Jihomoravský kraj 18,7 %). Mezi zaměstnanými v odvětví výzkumu a vývoje na pracovištích v kraji bylo jen 23,4 % žen, v celé ČR byl podíl o 5 p. b. vyšší (29,4 %). Z celkového počtu zaměstnaných v roce 2014 tvořili 53,2 % výzkumní pracovníci, 31,0 % technici a 15,8 % ostatní pracovníci.

Kartogram 11 Výzkum a vývoj v krajích v roce 2014

Zdroj: ČSÚ

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Počítač a internet využívají tři čtvrtiny středočeských domácností

Podle posledních dostupných výsledků výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci, které jsou za kraje zpracovávány ve tříletých klouzavých průměrech, bylo v roce 2014 (období let 2013–2015) 74,5 % středočeských domácností vybaveno osobním počítačem a 75,1 % domácností kraje mělo přístup k internetu. Počítačová gramotnost nepřetržitě vzrůstá. Zatímco v roce 2005 využívala internet pouze čtvrtina středočeských domácností (24,4 %), v roce 2010 už to byla více než polovina (55,9 %) a v roce 2014 tři čtvrtiny domácností (75,1 %). Středočeské domácnosti byly ve vybavenosti internetem celorepublikově nadprůměrné (v ČR 72,1 %) a v mezikrajském pořadí druhé po Praze (76,7 %).

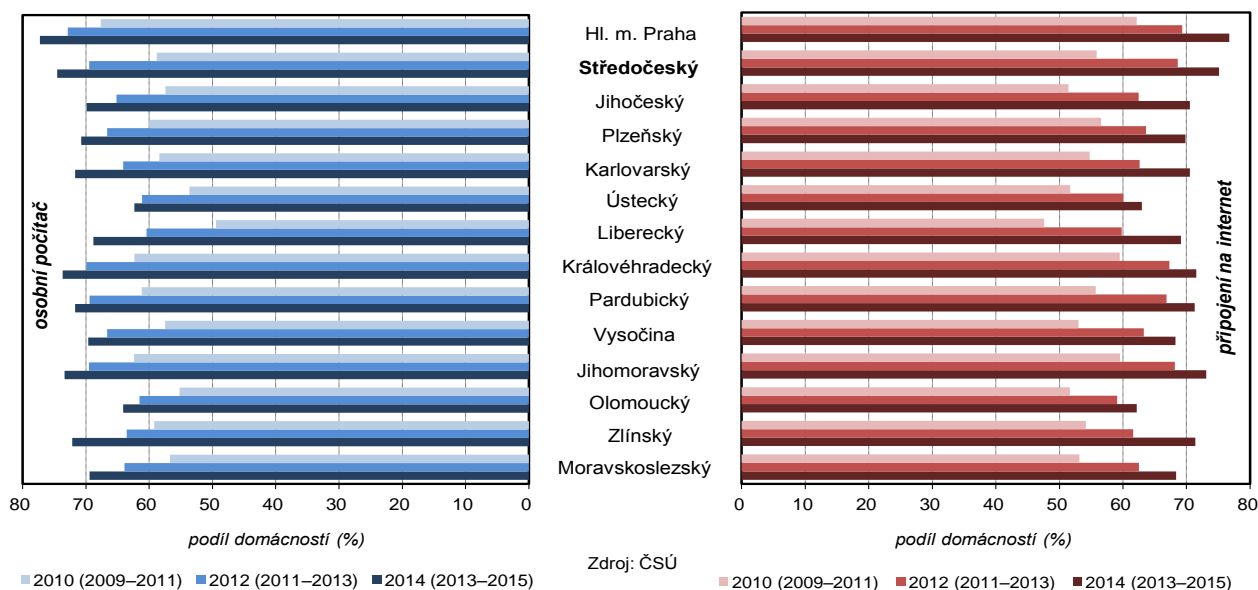
Přes internet nakupuje více Středočechů než je tomu průměrně v ČR

Samostatných pravidelných uživatelů internetu (jednotlivců ve věku 16 let a starších) bylo v posledním šetřeném období zjištěno 78,3 %, což bylo o 2,6 procentních bodů nad republikovým průměrem. Využití internetu je v současnosti různorodé; mezi efektivní způsoby patří např. poskytování prodeje zboží či služeb zákazníkovi prostřednictvím internetu, čehož v posledním sledovaném období využívalo 43,8 % Středočechů (v ČR 38,6 %). Využívání této služby výrazně vzrůstalo; v období roku 2005 nakupoval přes internet každý desátý a v období roku 2010 již každý čtvrtý.

Mobil nepoužívají tři ze sta osob (16 a více let)

Využívání mobilu je v současné době v celé populaci běžné; ve Středočeském kraji disponovalo v roce 2014 mobilním zařízením 97,2 % jednotlivců ve věku 16 let a starší (v ČR 96,6 %). V porovnání s obdobím roku 2005 vzrostl podíl osob vybavených mobilem o téměř 19 procentních bodů.

Graf 37 Domácnosti vybavené osobním počítačem a internetem v krajích v letech 2010, 2012 a 2014*

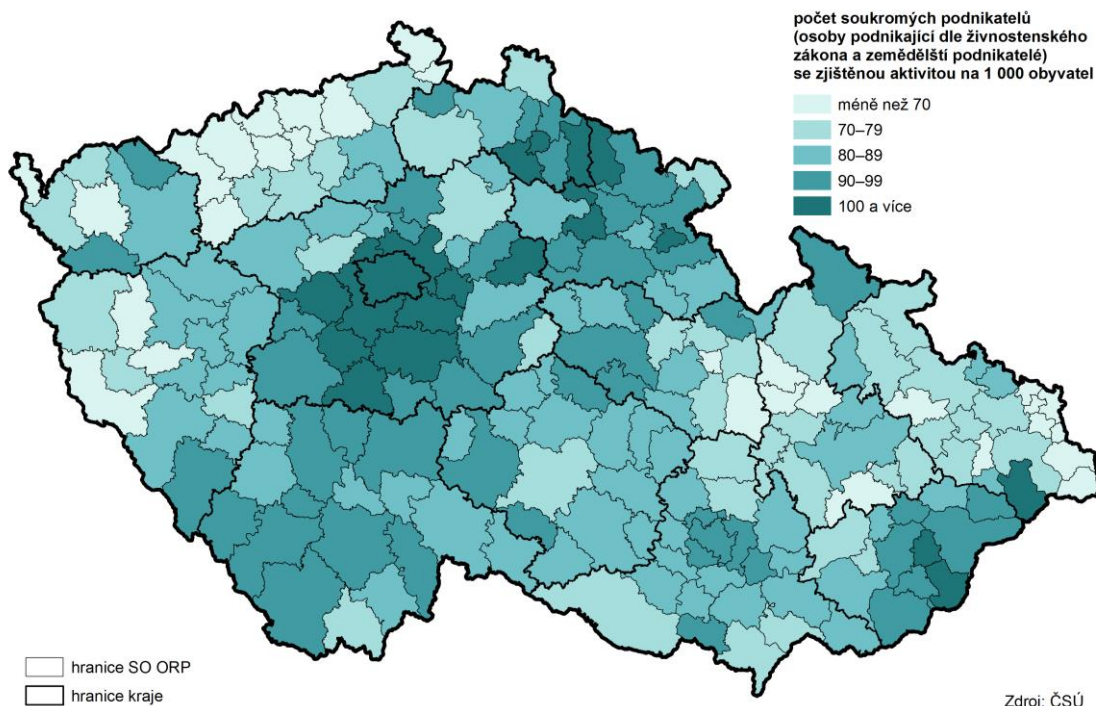
* tříleté klouzavé průměry

▪ PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Přibližně 12 % ekonomických subjektů v ČR má sídlo ve Středočeském kraji

K poslednímu dni roku 2015 bylo v Registru ekonomických subjektů (RES) evidováno 324,9 tis. ekonomických subjektů se sídlem ve Středočeském kraji, z toho 175,4 tis. subjektů se zjištěnou aktivitou (54 %). V kraji mělo sídlo přibližně 12 % subjektů evidovaných v České republice. Vzhledem k jednorázovému zpřesnění dat podle Registru osob je možné časové srovnání jen od roku 2013. V posledních dvou letech se počet subjektů meziročně zvyšoval (zhruba o 5 tisíc, tj. o 1,6 %). Následující text hodnotí subjekty se zjištěnou aktivitou.

Kartogram 12 Soukromí podnikatelé ve správních obvodech ORP k 31. 12. 2015

Téměř 30 % subjektů kraje sídlilo v okresech Praha-východ a Praha-západ

Nejvyšší koncentrace ekonomických subjektů v kraji se nachází v lidnaté centrální části kraje. Je vázána na blízkost hlavního města a dopravní tepny zajišťující propojení Prahy se zbytkem republiky. V okresech Praha-východ a Praha-západ mělo na konci roku 2015 sídlo 29,3 % subjektů celého kraje.

Centrální oblast a jižní oblasti kraje dosahovaly na konci roku 2015 v přepočtu na obyvatele zároveň nejvyšší intenzity soukromého podnikání a to nejen v kraji, ale také v rámci celé republiky (správní obvod ORP Říčany přibližně 125 soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel, ORP Sedlčany 123 a Černošice 122).

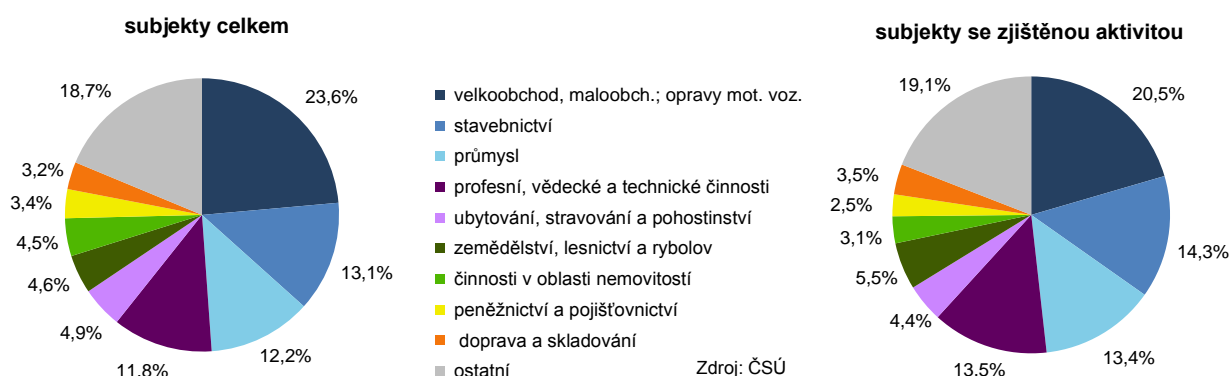
70 % subjektů podnikajících v kraji jsou živnostníci, více než průměr ČR

Nejčastější formou podnikání v kraji bylo na konci roku 2015 soukromé podnikání fyzických osob (79,4 %, což bylo o 8 p. b. více než v celé České republice). Většina fyzických osob podnikala na základě živnostenského oprávnění (88,6 % z fyzických osob a 70,4 % z celkového počtu subjektů); podíl živnostníků patřil v mezikrajském srovnání k nejvyšším v ČR. Nadprůměrný podíl soukromého podnikání vedl naopak k nižšímu podílu právnických osob (20,6 %), z nichž více než dvě třetiny byly vedeny jako obchodní společnost (68,3 %).

204 podniků v kraji má nad 250 zaměstnanců, 29 podniků v kraji má nad 1 000

V návaznosti na převažující právní formu (soukromý podnikatel, živnostník) byla většina subjektů bez zaměstnanců (81 % ze subjektů se zjištěným počtem). Mezi zaměstnavateli (subjekty alespoň s jedním zaměstnancem) převažovaly mikropodniky s 1–9 zaměstnanci (80,3 %), následovaly malé podniky s 10–49 zaměstnanci (15,2 %), střední podniky s 50–249 zaměstnanci (3,7 %) a velké podniky s 250 a více zaměstnanci (0,7 %). Velkých podniků mělo v kraji sídlo celkem 204, což představovalo 9% podíl kraje na celorepublikovém počtu (2 259). Polovina velkých podniků se sídlem v kraji podnikala v oblasti průmyslu (50,5 %), druhou nejčastější oblastí byla doprava a skladování (12,3 %). Ekonomických subjektů s počtem zaměstnanců tisíc a více bylo v kraji evidováno celkem 29, největším zaměstnavatelem byl podnik ŠKODA AUTO a.s.

Graf 38 Ekonomické subjekty podle uvedené převažující činnosti (CZ-NACE) k 31. 12. 2015

Nejčastější jsou obchodní činnosti a také služby k údržbě motorových vozidel

Z hlediska převažující ekonomické činnosti působilo v roce 2015 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel (23,6 %). Druhým a třetím nejčastějším zaměřením v podnikatelské sféře bylo stavebnictví (13,1 %) a průmysl (12,2 %). Stavebnictví i průmysl měly u subjektů se zjištěnou aktivitou vyšší zastoupení než mezi subjekty celkem, naopak u velkoobchodu a maloobchodu byl podíl nižší.

▪ ZEMĚDĚLSTVÍ

Kraj má největší objem zemědělské produkce a druhou nejvyšší produkci na hektar obhospodařované zemědělské půdy

Středočeský kraj je díky své velikosti, geograficko-klimatickým podmínkám a historickému vývoji v kultivaci krajiny předním zemědělským regionem a u řady zemědělských komodit je největším producentem v České republice. Zemědělská produkce ve středních Čechách (oblast Středočeského kraje a hl. m. Prahy) je dlouhodobě nejvyšší a v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy patří k nejvyšším v ČR (rok 2014 – střední Čechy 44 tis. Kč/ha, ČR 39 tis. Kč/ha).

Po rekordním roce 2014 zaznamenali zemědělci u většiny významných plodin meziroční pokles sklizní

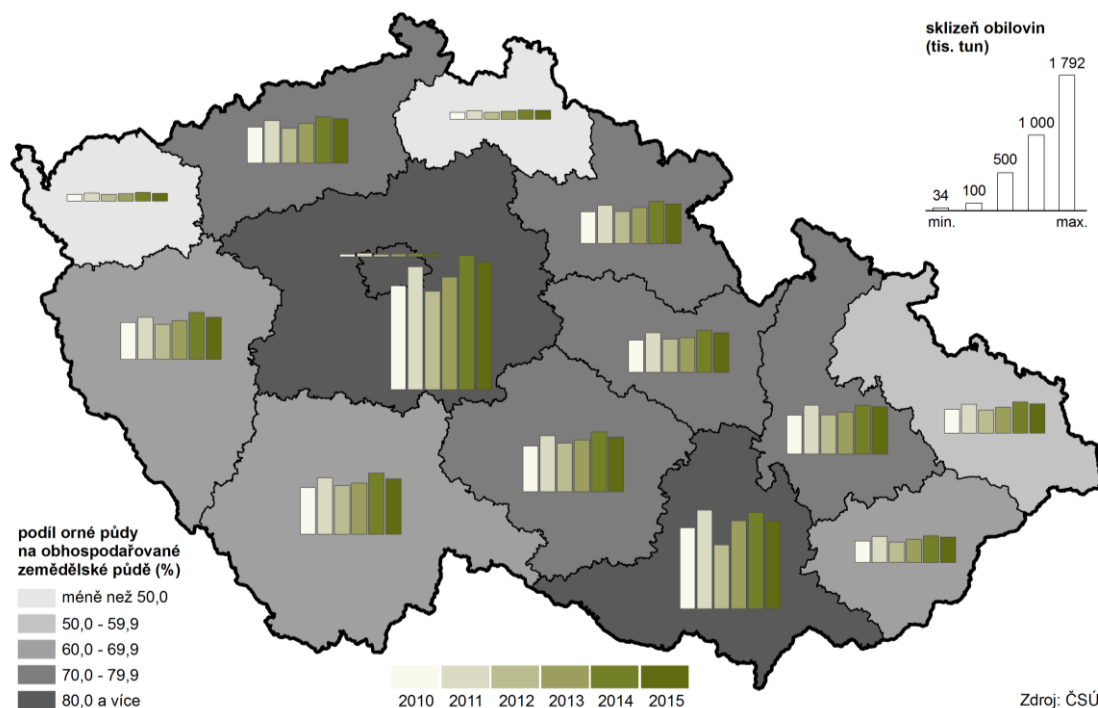
Značný význam a dominantní postavení Středočeského kraje v rámci českého zemědělství je především v rostlinné výrobě. Rok 2015 byl v rostlinném zemědělství, zřejmě i díky nepříznivému počasí, výsledkově horší než předchozí rok a obdobně jako v celé republice zaznamenali zemědělci v kraji u většiny významnějších plodin meziroční pokles sklizní.

**Na střední Čechy
připadá pětina
produkce obilí v ČR**

**V roce 2015 došlo
k meziročnímu poklesu
ve sklizni obilovin,
přesto se jedná o třetí
největší objem za
posledních 25 let,
hektarový výnos byl
dokonce druhý
nejvyšší**

Nejvýznamnější skupinou plodin v kraji jsou obiloviny, na republikové sklizni se kraj podílí dlouhodobě jednou pětinou (20,8 % v roce 2015), tedy nejvíce mezi kraji. Rok 2015 byl ve srovnání s předchozím rokem ve znamení mírného poklesu sklizeného objemu (o 5,1 %), i tak patřila sklizeň obilovin mezi tři největší za posledních 25 let (více jen v roce 2004 a 2014). Meziroční pokles postihl všechny kraje, středočeský byl čtvrtý nejnižší (ČR o 6,8 %). Osevní plocha obilovin zaznamenala meziročně jen nepatrné snížení (o 540 ha, tj. 0,1 %), hektarový výnos tak poklesl meziročně více, a to z 6,43 na 6,19 tun na hektar. I tak byl výnos roku 2015 druhý nejvyšší za posledních 25 let (více jen v roce 2014). Od roku 2008 mírně klesá osevní plocha obilovin; v posledním roce byly vysety na ploše o 30,5 tis. hektarů (o 6,1 %) menší než před deseti lety v roce 2005. Nejčastěji sklizenou obilovinou byla v roce 2015 pšenice (ozimá 1 109,8 tis. a jarní 56,6 tis. tun), následoval ječmen (ozimý 117,3 tis. a jarní 287,9 tis. tun) a kukuřice na zrno (61 tis. tun). Ovsu se sklídilo 20,5 tis. tun a žita 17,7 tis. tun; u sklizně ovsu byl zaznamenán dvouletý růst, naopak u žita pokles.

Kartogram 13 Sklizeň obilovin v krajích v letech 2010 až 2015

**Osevní plochy řepky se
dlouhodobě navyšují,
a podíl na produkci
republiky se blíží jedné
čtvrtině**

V pěstování olejnatých plodin dominovala řepka, u které však došlo v roce 2015 poprvé od roku 2010 k meziročnímu poklesu sklizeného objemu (o 12,1 %). Stejně jako u obilovin tak ve sklizni řepky zaznamenaly všechny kraje meziroční pokles; pokles u Středočeského kraje byl mezi kraji druhý nejnižší (o 6,2 p. b. nižší než celorepublikový průměr). Kraj je dlouhodobě největším producentem řepky a 22,9 % podíl na celorepublikové sklizni byl druhý největší v pětadvacetileté historii (více jen v roce 2003 – 23,6 %). Osevní plochy řepky se v kraji až na výjimky v letech 2009 a 2014 meziročně navyšovaly; v roce 2015 byly o více než polovinu větší oproti roku 2005 (o 54,4 %), zároveň ale jen o desetinu větší než v roce 2010 (o 10,6 %).

**Produkce cukrovky
technické klesla mezi-
ročně o čtvrtinu,
u brambor byla sklizeň
druhá nejnižší za 25 let**

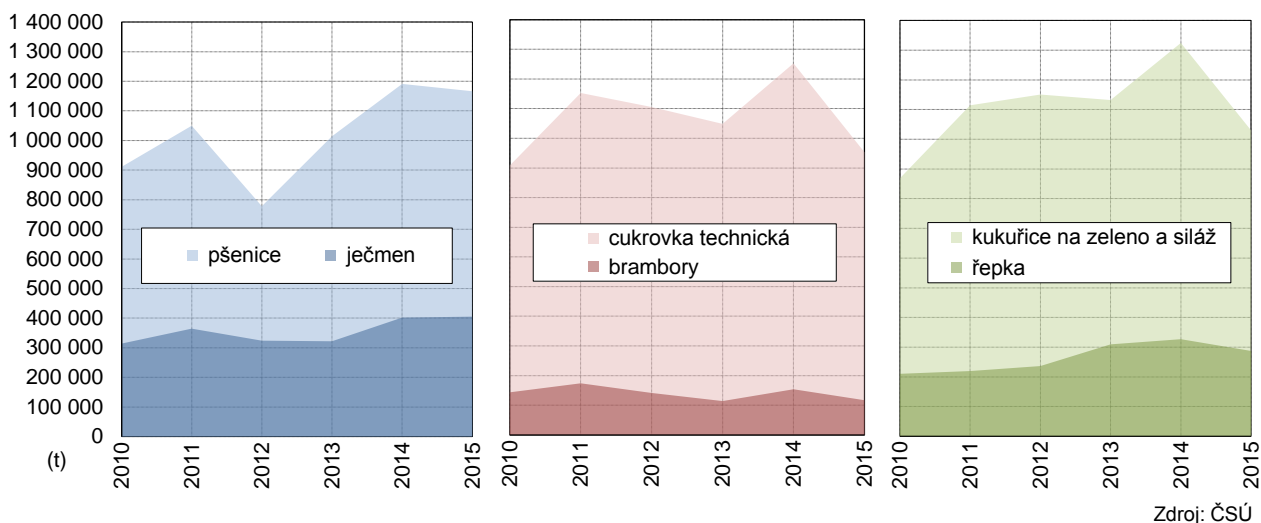
Mezi okopaninami má v kraji dominantní postavení pěstování cukrovky technické. V roce 2014 došlo ve sklizni k pětinovému nárůstu (o 19,5 %), rok 2015 byl již méně příznivý a sklizeno bylo téměř o pětinu méně než v předešlém roce (o 23,9 %) a zároveň nejméně po roce 2010. Hektarový výnos spadl pod hranici 60 tun na hektar, kterou si kraj držel předchozí čtyři roky. Dominanci v pěstování cukrovky má kraj i v rámci celé země, na celorepublikové sklizni se v posledním roce kraj podílel 27,9 %, přesto se jednalo o nejnižší podíl od roku 2007. Rok 2015 nebyl úspěšný ani pro pěstování brambor. Objem vyprodukovaných brambor byl o téměř čtvrtinu nižší (24 %) než v předchozím roce a zároveň druhý

nejnižší v pětadvacetileté historii (nižší jen v roce 2013).

Graf 39 Sklizeň vybraných plodin ve Středočeském kraji v letech 2010 až 2015

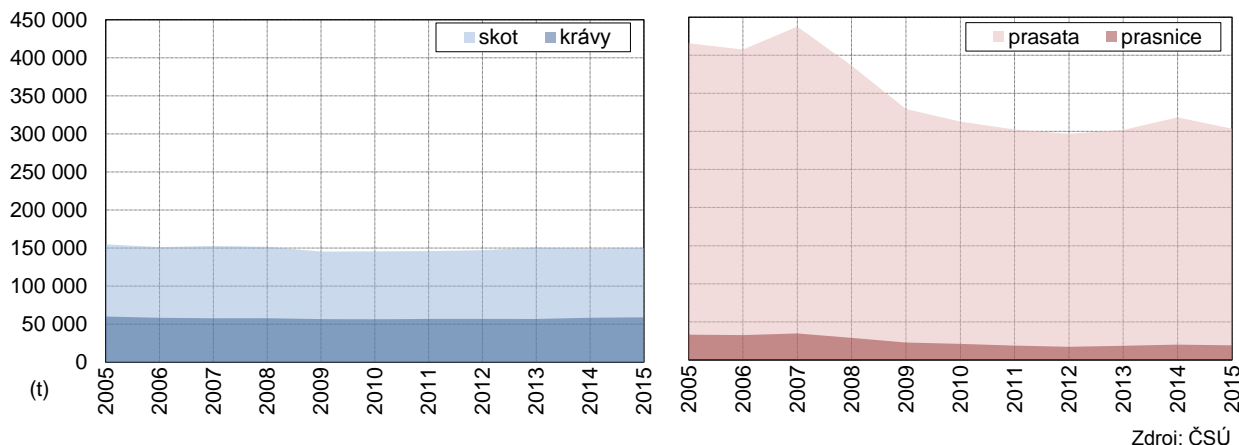
Výrazné posílení produkce luskovin, sklizeň se meziročně zvýšila téměř o dvojnásobek

U některých plodin byla produkce za rok 2015 naopak vyšší než v předchozích letech. Bylo tomu tak např. u luskovin, kterých bylo sklizeno téměř dvojnásobné množství než v předchozím roce (o 91,8 % více), objem 17,9 tis. tun byl na úrovni vysokých sklizní devadesátých let. Produkce luskovin v roce 2015 byla cílená, o čemž vypovídá meziroční navýšení osevní plochy (o 78 % více než v roce 2014). Nárůst hektarového výnosu luskovin byl tedy méně výrazný (z 2,74 na 2,95 tun za hektar), přesto byla hodnota roku 2015 nejvyšší za posledních deset let.

Sklizeň chmele klesla meziročně o 30 %, vinné révy se sklídilo více

Středočeský kraj je také producentem plodin, které pro klimatické a geografické podmínky nepěstují všechny kraje. Chmel produkují pouze čtyři. Sklizeň Středočeského kraje byla po Ústeckém kraji druhou nejvyšší (podíl Středočeského kraje na ČR 28,0 %), oproti ostatním krajům však zaznamenala nejvyšší meziroční propad (v kraji o 30,2 %, v ČR o 21,9 %). Meziročně více se v roce 2015 sklídilo vinné révy (o 35,6 %). Podíl kraje na celorepublikové sklizni vinné révy byl však zanedbatelný (1,5 %), dominantním regionem v pěstování vinné révy byl Jihomoravský kraj (podíl na ČR 94,2 %).

Graf 40 Stavby hospodářských zvířat ve Středočeském kraji včetně hl. m. Prahy v letech 2005 až 2015 (podle stavu ke dni soupisu – k 1. 4.)

Chov skotu se v posledních letech ustálil, produkce hovězího masa se meziročně zvýšila

Soupisy hospodářských zvířat jsou prováděny každý rok k 1. dubnu a k výsledkům za Středočeský kraj jsou započítány i chovy na území hl. m. Prahy. Chov skotu zaznamenával ve středních Čechách v 90. letech a první dekádě 21. století poklesy ročních stavů; po roce 2010 se pokles zastavil, počty se zvedly a v posledních třech letech se ustálily na hranici 150 tis. ks,

přibližně na stejné úrovni jako před deseti lety. Oproti chovu skotu (10,8 % z celorepublikového chovu) je produkce hovězího masa (objem porážek) na území středních Čech poměrně nízká (7,1 % z produkce ČR), zaznamenala však po třech letech meziroční nárůst (o 14,5 %).

Produkce mléka roste pátým rokem, v roce 2015 byla nejvyšší za posledních patnáct let

K dlouhodobějšímu navyšování produkce dochází u mléka (od roku 2011), poslední meziroční růst představoval 3 %. Celková produkce mléka za rok 2015 (373,4 mil. litrů) byla nejvyšší za posledních patnáct let a ve srovnání s rokem 2010, kdy bylo v centrální části Čech naopak vyrobeno nejméně mléka (324 mil. l.), se produkce mléka zvedla o 15,2 %.

Chov prasat dlouhodobě klesá i přes mírné navýšení v letech 2013 a 2014

Chov prasat vykazoval dlouhodobě až do roku 2012 poklesy stavů (s výjimkou roku 2007). V letech 2013 a 2014 došlo k mírnému meziročnímu navýšení, stav v roce 2015 byl však v porovnání s předchozím rokem opět nižší. Výroba vepřového masa (objem porážek) zaznamenala v roce 2015 po trvalých poklesech od roku 2008 konečně meziroční nárůst (o 1,6 %). Stejně jako u chovu skotu, je podíl území středních Čech na hodnotě ČR vyšší u chovu prasat (19,5 % z celorepublikového chovu) než porážek (11,9 % z celorepublikové produkce).

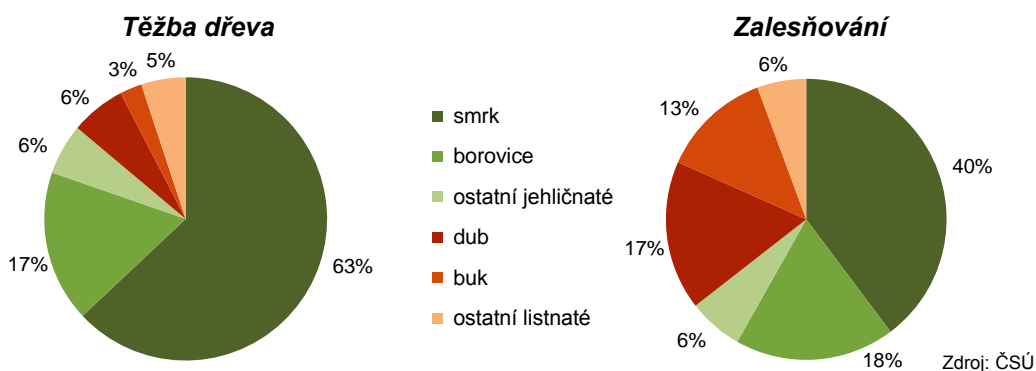
Ze středních Čech pochází téměř 28 % republikové produkce konzumních vajec

V chovu drůbeže zaznamenala oblast středních Čech maxima v roce 2008 (7,1 mil. ks), po tomto období došlo zpravidla k poklesům stavu a v posledních dvou letech se chov ustálil na počtu přibližně 4,8 mil. kusů. Oblast středních Čech je v rámci ČR v chovu drůbeže dominantní (21,5 % celorepublikového stavu), ještě výraznější dominanci má oblast v produkci konzumních vajec (27,7 % podíl na celorepublikové snášce).

▪ LESNICTVÍ

Obhospodařovaná lesní plocha zabírala v roce 2015 z celkové plochy Středočeského kraje 27,9 %, nejvíce zalesněným okresem kraje byl okres Příbram (44 %), naopak nejméně zalesněnou oblastí byl okres Kolín (12,7 %).

Graf 41 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin ve Středočeském kraji v roce 2015

Těžba dřeva se dlouhodobě snižuje. Třetina těžby dřeva v roce 2015 byla vytěžena nahodile, nejčastěji v důsledku živelné pohromy

Těžba dřeva v kraji se dlouhodobě snižuje, ovšem vytěžený objem v roce 2015 (1 455,5 tis. m³) byl o 9,4 tis. m³ (tj. o 0,7 %) vyšší než v předchozím roce. V těžbě převažovaly jehličnaté dřeviny (86,1 %), z toho nejčastěji smrk. Z listnatých dřevin byly vytěženy nejvíce porosty dubu. Nahodile byla v lesích zpracována třetina z celkového objemu těžby (33,4 %), což bylo nejvíce po roce 2009. Příčinou nahodilé těžby byly zpravidla živelné pohromy (z 69,7 %), z menší části pak škodlivý hmyz (15,7 %).

Dlouhodobě se snižuje plocha zalesňování

Ke snižování dochází i u zalesňování. V roce 2015 bylo nově zalesněno celkem 2 443 hektarů, což bylo o 14,8 % méně než v předchozím roce a o 18,9 % méně než v roce 2010. Podíl jehličnanů při zalesňování (64,5 %) byl nižší než při těžbě (86,1 %) a struktura dřevin při zalesňování je druhově mnohem vyrovnanější.

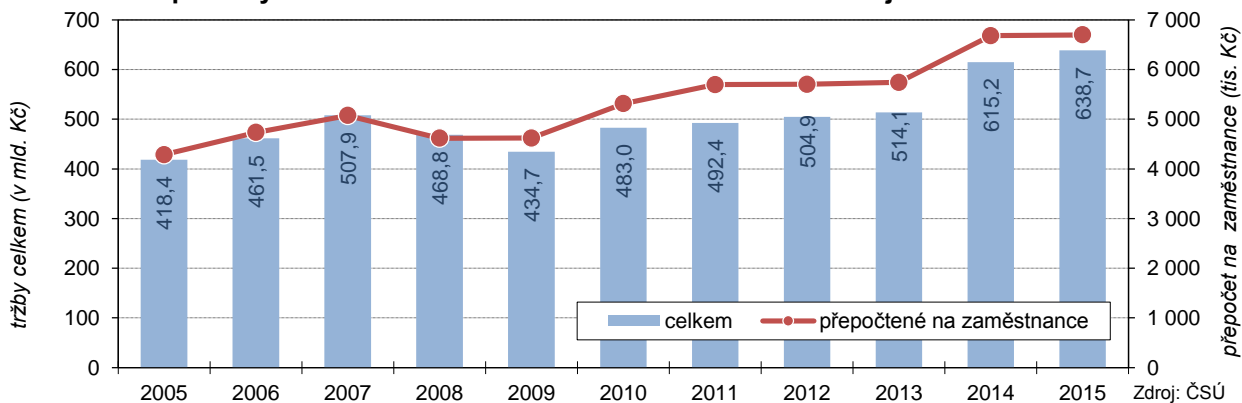

PRŮMYSL

Průmyslová výroba od roku 2010 roste, tržby se zvětšily téměř o třetinu

Tržby v průmyslové výrobě kraje po poklesech v letech 2008 a 2009 pravidelně od roku 2010 rostou; nejvýrazněji tomu bylo v roce 2010 (o 11,1 %) a 2013 (o 19,7 %), v roce 2015 představoval nárůst 3,8 %. Hodnota tržeb za výrobky a služby průmyslové povahy (podniky se sídlem v kraji s počtem zaměstnanců 100 a více) představovala v roce 2015 historické maximum (638,7 mld. Kč); v porovnání s tržbami z roku 2005 byla vyšší o více než polovinu (52,6 %) a ve srovnání s rokem 2010 téměř o třetinu (32,2 %).

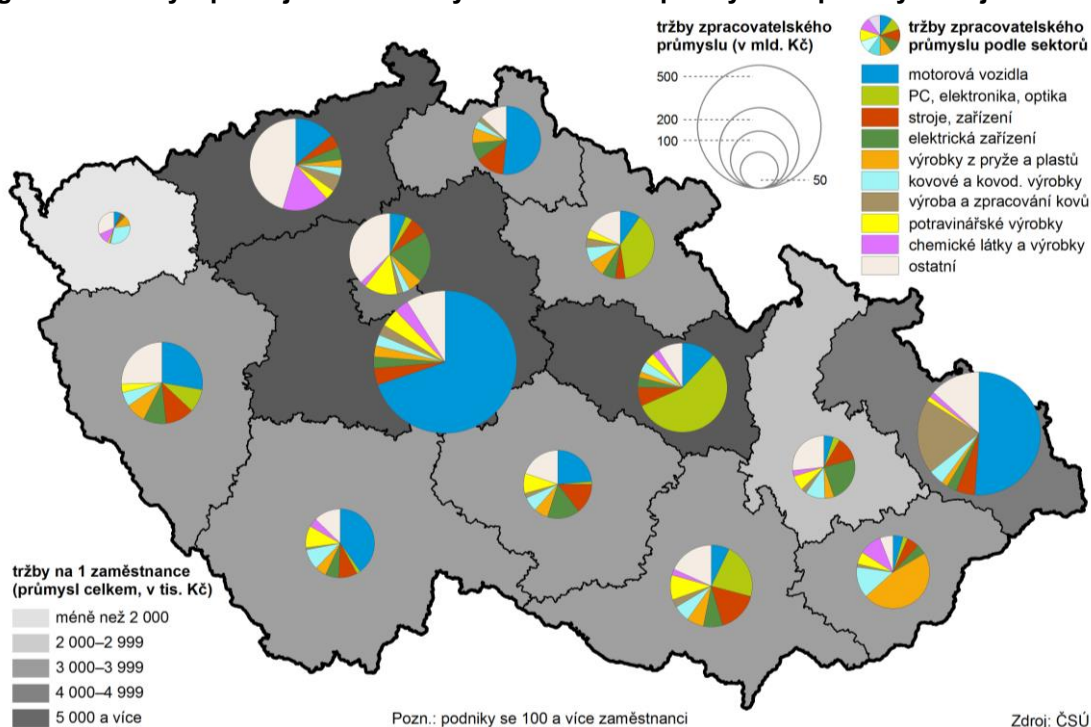
Graf 42 Tržby (bez DPH) za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (běžné ceny) za podniky se 100 a více zaměstnanci ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Díky výrazně rostoucím tržbám a jen pozvolně rostoucí zaměstnanosti se zvyšuje produktivita práce v průmyslu, v roce 2015 nejvyšší mezi kraji

Zaměstnanost v průmyslu zaznamenala ve sledovaném období růst až od roku 2012. Tržby rostoucí rychleji než zaměstnanost zvyšovaly výkonnost průmyslových podniků – produktivita práce (tržby na zaměstnané) meziročně roste již od roku 2009 (z hodnoty 4 623 tis. Kč na zaměstnané na hodnotu 6 698 tis. Kč na zaměstnané v roce 2015). Hodnota z posledního roku byla o 60,3 % vyšší než republikový průměr a poprvé v období po roce 2009 nejvyšší mezi kraji. Průměrná hrubá mzda v průmyslu činila v roce 2015 výše 34 379 Kč, což bylo o 5,5 tis. Kč (18,9 %) více než představoval celorepublikový průměr. Mzda Středočechů zaměstnaných v průmyslu se zvyšuje dlouhodoběji a více než v ČR; oproti roku 2010 to v kraji bylo o 20,5 %, zatímco v ČR jen o 13,6 %.

Kartogram 14 Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy v krajích v roce 2015

Podíl kraje na průmyslové výrobě ČR je téměř 19 %; vývoz představuje téměř 72 % tržeb

Průmyslová výroba Středočeského kraje je v ČR dominantní; tržby kraje z průmyslové výroby představují 18,9 % republikové hodnoty, v tržbách za přímý vývoz je podíl kraje na republikové hodnotě ještě vyšší (22,1 %). Vývoz výrobků průmyslové povahy je pro kraj důležitý, na celkových tržbách se přímý vývoz podílí 71,8 %, a byť se meziročně nezvýšil, byl v porovnání s rokem 2010 o 14,2 procentních bodů vyšší.

Téměř 70 % průmyslové výroby kraje představuje automobilový průmysl

Z celkově dosažených tržeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků pocházelo 98,6 % ze zpracovatelského průmyslu (629,7 mld. Kč). Hlavním a nejdůležitějším sektorem tohoto odvětví a potažmo celého průmyslu kraje byla v roce 2015 výroba motorových vozidel, tvořící 69,5 % tržeb zpracovatelského průmyslu kraje a 14 % všech tržeb zpracovatelského průmyslu ČR. Na celorepublikové výrobě motorových vozidel se kraj podílí 42,8 %.

ENERGETIKA

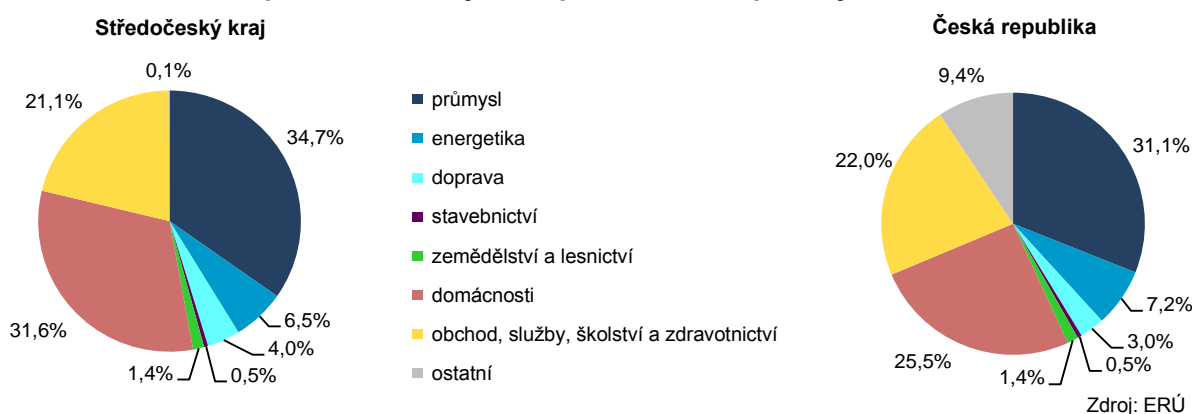
Výkonem a výrobou převládají v kraji parní elektrárny

Většina elektrické energie vyrobené ve středočeských elektrárnách pochází z parních elektráren, v roce 2015 to bylo 83,8 % z celkové výroby elektřiny brutto⁹. Z dalších typů elektráren (podle technologie) převládaly vodní (8,3 %). Oba technologické typy elektráren byly vzhledem k absenci jaderné elektrárny a hydrologickým charakteristikám kraje daleko nad republikovým průměrem (parní 53,4 % a vodní 2,1 %), nicméně jejich podíl na krajské výrobě se v průběhu posledních tří let změnil; zvýšil se podíl u parních (od roku 2013 o 9,1 procentního bodu) na úkor vodních (od roku 2013 o 9,4 p. b. méně).

Graf 43 Výroba elektřiny brutto podle technologie elektráren v roce 2015

Graf 44 Spotřeba elektřiny netto podle odvětví spotřeby v roce 2015

2/3 energie spotřebovuje průmysl a domácnosti

Nejvíce elektrické energie v kraji spotřebovuje průmysl a domácnosti. Tyto dvě skupiny uživatelů spotřebovaly v roce 2015 dvě třetiny (66,3 %) z celkového

⁹ celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

objemu spotřebované elektřiny netto¹⁰. Další pětinu elektrické energie vyčerpala oblast obchodu, služeb, školství a zdravotnictví.

Spotřeba elektřiny na obyvatele je v rámci ČR nadprůměrná

Středočeské domácnosti spotřebovaly v roce 2015 téměř třetinu (31,6 %) z celkového objemu spotřebované elektřiny netto v kraji, přičemž u domácností v celé ČR to bylo průměrně o šest procentních bodů méně (25,5 %). Nadměrnou spotřebu energie u středočeských domácností dokazuje i podíl kraje na celorepublikové spotřebě (17,4 %), přičemž Středočeši tvoří přibližně 11,7 % všech domácností v ČR. Na jednoho obyvatele Středočeského kraje připadala průměrná roční spotřeba přibližně 1 895 kWh, na obyvatele v ČR to bylo v průměru jen 1 364 kWh/rok.

STAVEBNICTVÍ, BYTOVÁ VÝSTAVBA

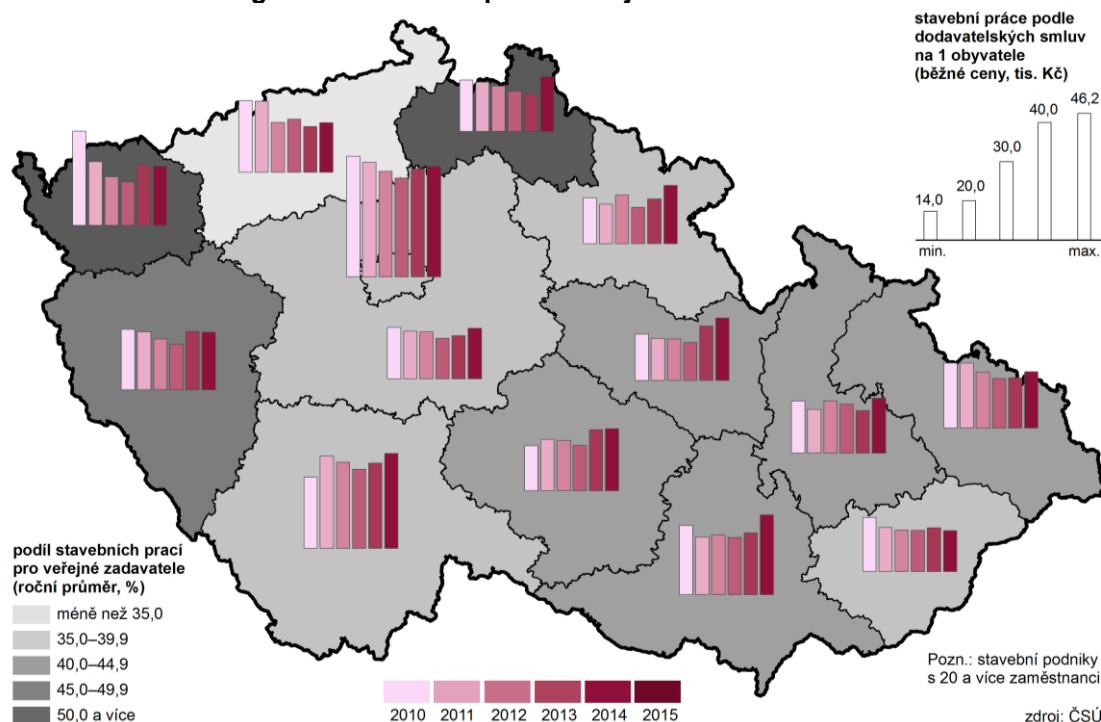
Výroba stavebních podniků se sídlem v kraji se po poklesech 2010–2014 poprvé zvýšila

Základní výroba stavebních podniků se sídlem v kraji a počtem zaměstnanců 50 a více začala po propadech v letech 2010–2014 znovu posilovat, o čemž vypovídá poslední meziroční změna v podobě růstu o 12,2 %; v peněžním vyjádření běžných cen stoupla stavební výroba o téměř miliardu korun. Nárůst výroby zaznamenalo pozemní i inženýrské stavitelství, u pozemního stavitelství proběhlo meziroční zvýšení výroby již po druhé za sebou. I přes zvyšování objemu výroby hlásí stavební podniky se sídlem v kraji čím dál nižší počet zaměstnanců, zvyšuje se však peněžní ohodnocení práce. Průměrná mzda ve stavebnictví zaznamenala v kraji přibližně pětiprocentní meziroční navýšení a v roce 2015 dosáhla 29 231 Kč.

Hodnota stavebních prací na území kraje se od roku 2014 navyšuje; v období let 2014–2015 oproti období 2012–2013 vzrostla hodnota o více než polovinu v okresech Rakovník, Praha-západ a Kladno

Hodnota stavebních prací s místem stavby v kraji za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci začala oživat už v roce 2014 (meziročně o 7 %) a v roce 2015 se ještě zvýšila a dosáhla hodnoty o téměř pětinu vyšší než v předešlém roce (o 18,6 %). Nárůst stavebních prací v posledních dvou letech (2014 a 2015 celkem) oproti předchozímu dvouletému období (2012 a 2013) zaznamenala polovina středočeských okresů – Rakovník, Praha-západ, Kladno, Praha-východ, Beroun a Kolín; u prvních tří jmenovaných šlo o více než poloviční nárůst celkové hodnoty stavebních prací. Naopak k nejvýraznějším poklesům došlo ve sledovaném období v okresech Nymburk (o 19,7 %) a Kutná Hora (o 18,6 %).

Kartogram 15 Stavební práce v krajích v letech 2010 až 2015

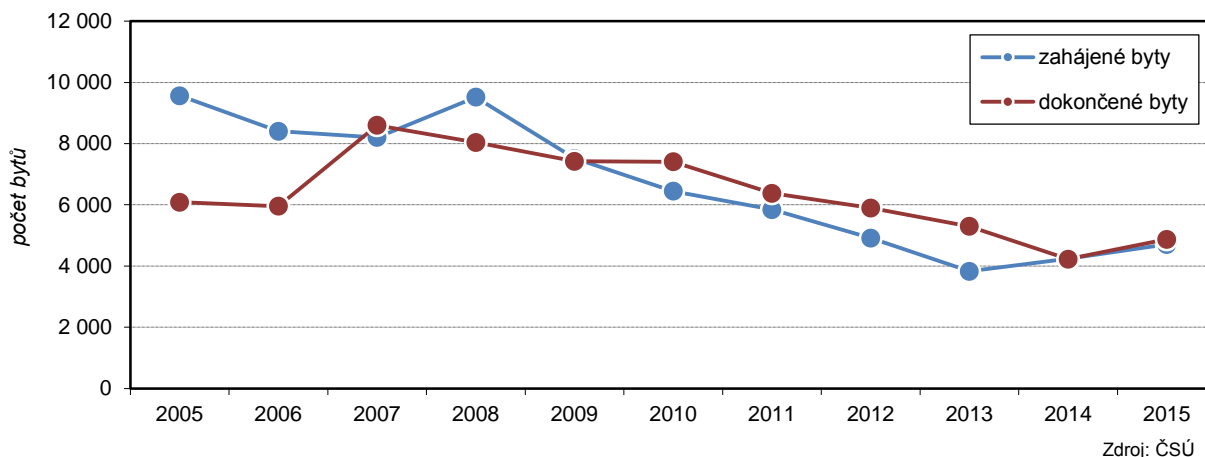

¹⁰ spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

V posledních dvou letech se v kraji projevuje oživení bytové výstavby

Nárůst stavebních prací byl do značné míry spojen s oživením bytové výstavby v kraji. Po nepříznivých propadech v letech 2009–2013 dochází od roku 2014 k meziročním nárůstům počtu zahájených bytů, v roce 2014 o 10,6 % a v roce 2015 o 11,0 %. Během roku 2015 byla na území kraje započata výstavba 4,7 tis. bytů, tj. přibližně stejného počtu jako před patnácti lety (roky 1999 a 2000). Roční maxima zaznamenal kraj v roce 2005 a 2008, kdy bylo zahájeno přibližně 9,5 tisíce bytů. Podíl Středočeského kraje na bytové výstavbě ČR činil 17,8 % a oproti roku 2014 (17,4 %) se mírně navýšil; z historického pohledu dosáhl kraj maximálního podílu v roce 2005 (23,7 %). Kraj i přes dvojitý meziroční nárůst v zahájené bytové výstavbě klesl v roce 2014 a 2015 v mezikrajském srovnání z prvního na druhé místo za hl. m. Prahu (5,2 tis. bytů v roce 2015), kde zahájená bytová výstavba vzrostla již čtvrtým rokem po sobě.

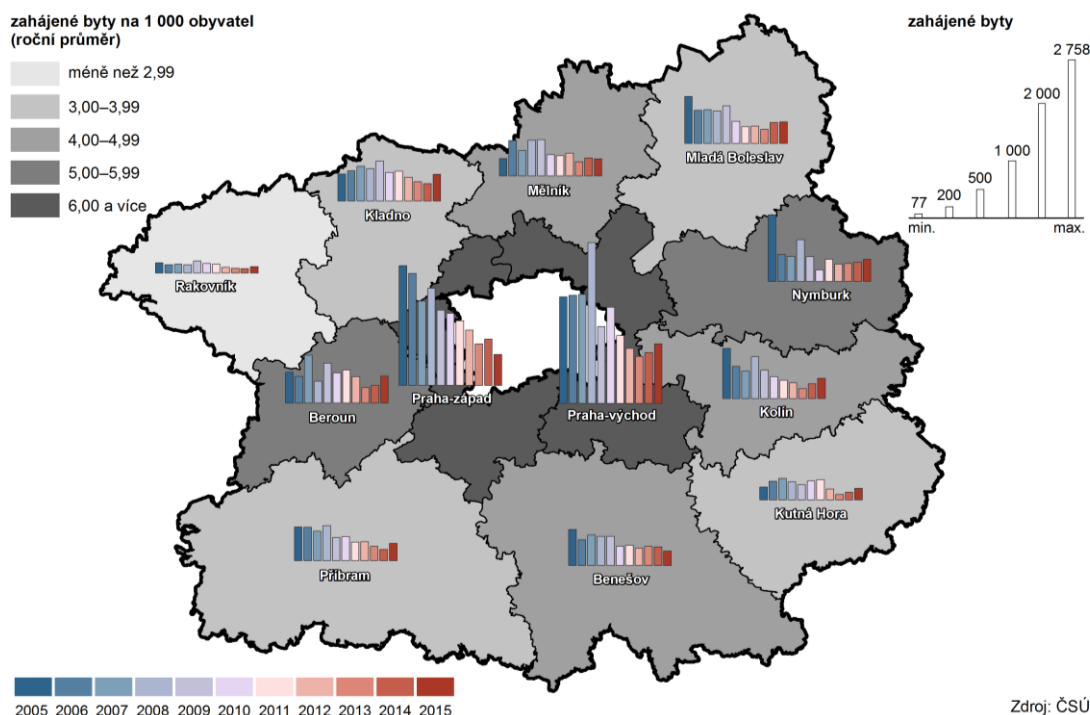
Graf 45 Zahájená a dokončená bytová výstavba ve Středočeském kraji v letech 2005 až 2015

Více než pětina zahájené bytové výstavby kraje připadala okresu Praha-východ

Více než pětina zahájené výstavby v roce 2015 připadala na území okresu Praha-východ (21,6 %), po hl. m. Praze a Brnu-město se počtem 1 018 bytů jednalo o třetí nejvyšší zahájenou výstavbu ze všech okresů ČR. Druhého nejvyššího počtu, téměř o polovinu nižšího, dosahoval v kraji okres Praha-západ (532 bytů, tj. 11,3 %), naopak na protipólu meziokresního srovnání kraje se pohyboval okres Rakovník (108 bytů, tj. 2,3 %).

Kartogram 16 Zahájená bytová výstavba v okresech Středočeského kraje v letech 2005 až 2015

Intenzita zahájené bytové výstavby je 2. nejvyšší mezi kraji, okresy Praha-východ a Beroun mají nejvyšší v ČR

Intenzita zahájené výstavby odpovídala v celém kraji úrovni 3,6 bytů na 1 000 obyvatel a po hl. m. Praze (4,1) byla mezi kraji druhou nejvyšší a zároveň nad celorepublikovým průměrem (2,5). Mezi okresy v kraji, ale i v celé ČR, jasně dominovaly okresy Praha-východ (6,1) a Beroun (5,1). Naopak sedm z dvanácti středočeských okresů se pohybovalo pod krajským průměrem a šest okresů pod celorepublikovým; nejvíce z nich okres Rakovník (2,0).

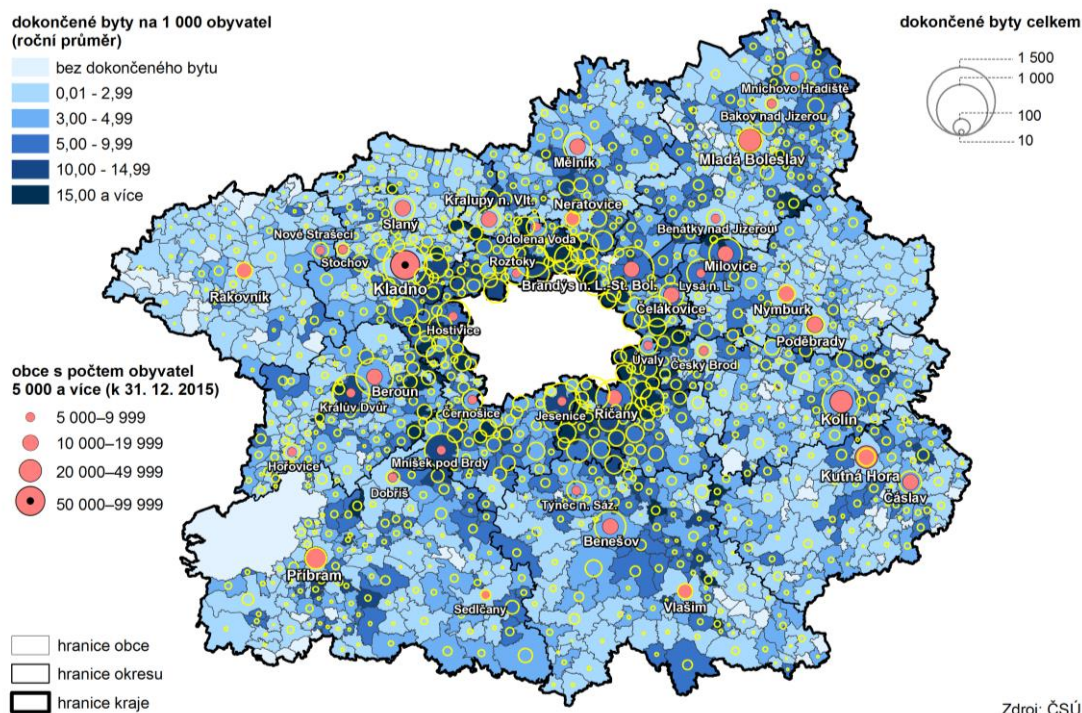
Přibližně dvě třetiny bytů posledních deseti let bylo zahájeno v prvních polovině desetiletí, ve druhé jen něco přes třetinu

V průběhu posledních deseti let (období let 2006–2015) bylo na území kraje zahájeno 63,6 tis. bytů, z toho 63 % bytů v letech 2006–2010 a 37 % bytů v letech 2011–2015. V prvním období připadalo na tisíc obyvatel v průměru 6,6 ročně zahájených bytů, kdežto ve druhém období (2011–2015) již jen 3,6 zahájených bytů za rok. Pokles zahájené výstavby proběhl mezi oběma sledovanými obdobími ve všech okresech kraje; nejvýrazněji v centrálních oblastech s největší výstavbou; v okrese Praha-východ z 14,4 na 6,1 a Praha-západ z 13,9 na 6,3.

Tři čtvrtiny nové bytové výstavby kraje tvoří rodinné domy

Již tradičně je výstavba bytů v kraji situována do rodinných domů, podíl kraje 75,9 % na celkovém počtu zahájených bytů byl v roce 2015 nejvyšší v ČR. Do nových bytových domů byl situován každý dvanáctý byt započatý v roce 2015 (8,4). Podíl bytů v rodinných domech se v kraji dlouhodobě spíše navyšuje, dokládá to rozdíl mezi průměry posledních dvou pětiletých období; z 67,2 % v letech 2006–2010 na 75 % v letech 2011–2015. Nejvyšší podíl zahájených bytů v rodinných domech v rámci kraje zaznamenal v posledním pětiletém období (2011–2015) okres Praha-východ (86,5 %), zatímco nejvyšší podíl zahájených bytů v bytových domech okres Praha-západ (35,5 %), nejvyšší podílu zahájených bytů v nebytových domech nebo získaných úpravami v nebytových prostorách zaznamenal okres Kutná Hora (15,1 %).

Kartogram 17 Bytová výstavba v obcích Středočeského kraje v letech 2010 až 2015

Po sedmi meziročních poklesech dochází k nárůstu počtu dokončených bytů

Oproti zahájené výstavbě se počet dokončených bytů v kraji meziročně zvýšil až v posledním roce 2015 (o 15,3 %), předchozích letech 2008–2014 docházelo k poklesům dokončené výstavby. Podíl kraje na celorepublikové výstavbě činil 19,4 % a oproti roku 2014 (17,6 %) se navýšil; z historického pohledu dosáhl kraj maximálního podílu v roce 2011 (22,3 %).

Během let 2010–2015 bylo dokončeno nejvíce bytů v centrální oblasti kraje. V porovnání dominoval obvod obce s rozšířenou působností Brandýs nad

Nejvyšší intenzita dokončené bytové výstavby je nadále v centrální části kraje

Labem-Stará Boleslav (5 571 bytů); zároveň i samotné město Brandýs nad Labem-Stará Boleslav počtem dokončených bytů ve sledovaném období (769) předčilo všechny středočeské obce včetně největšího města Kladna (726). Přes hranici 500 dokončených bytů se za stejné období dostaly ještě města Kolín, Beroun, Králův Dvůr, Jesenice u Prahy a Říčany. Ve sledovaném období se intenzita dokončené výstavby pohybovala na ročním průměru 4,4 bytů na 1 000 obyvatel; mezi SO ORP kraje dominovaly Říčany (9,9), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (9,7) a Černošice (7,2). Nejnižší hodnoty měl SO ORP Rakovník (1,7). Mezi obcemi dominovaly v intenzitě dokončené bytové výstavby ty v těsné blízkosti hlavního města, prvních deset obcí s nejvyšší intenzitou se nacházelo na území okresů Praha-východ a Praha-západ (nejvíce Nupaky – 65).

Počet vydaných stavebních povolení byl vyšší než v předchozím roce

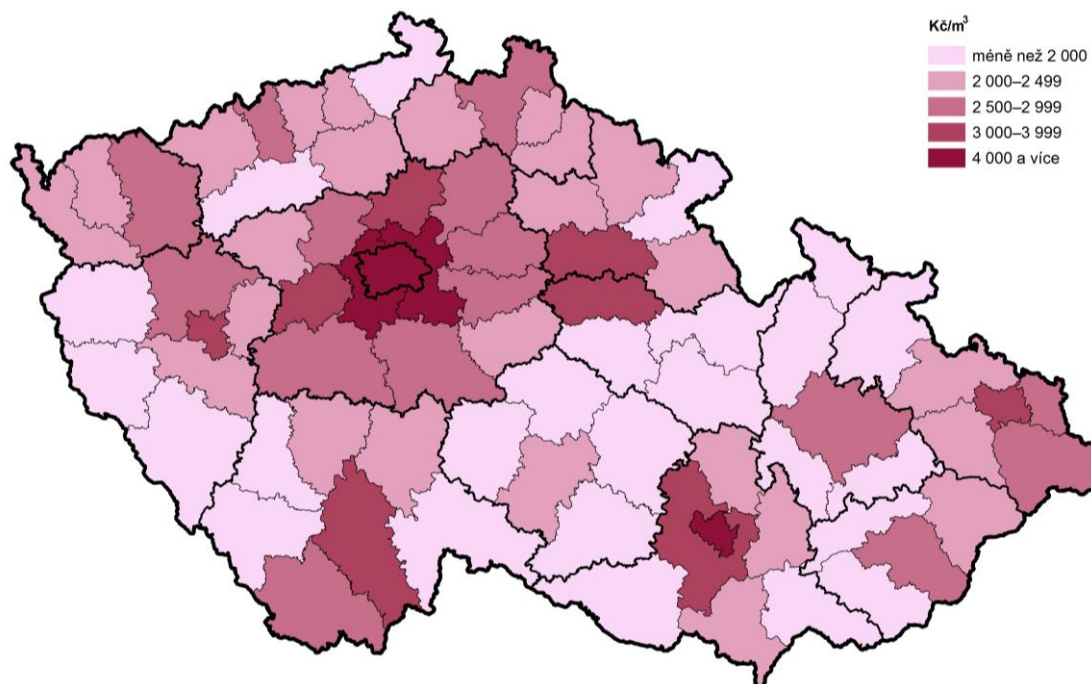
V návaznosti na ožívající bytovou výstavbu začaly stavební úřady Středočeského kraje vydávat více stavebních povolení, v roce 2015 o 5,2 % více než v předchozím roce. Nárůst počtu vydaných povolení zaznamenala většina okresů kraje (nejvíce Kolín – 23,9 %, Benešov – 21,8 %), u tří okresů se počet meziročně snížil (Nymburk, Praha-západ, Mladá Boleslav).

▪ CENY NEMOVITOSTÍ

Ceny nemovitostí patří k nejvyšším v ČR

Trh s nemovitostmi ve Středočeském kraji, zejména v jeho centrální části (okresy Praha-východ a Praha-západ), patří díky své poloze a vzhledem ke stále vysoké intenzitě bytové výstavby a silné poptávce mezi velmi lukrativní regiony, čemuž odpovídá i cenová hladina prodávaných nemovitostí pohybující se nad celorepublikovým průměrem a patřící k nejvyšším v ČR. V období let 2012–2014 se průměrná kupní cena rodinných domů v kraji (3 572 Kč/m³) pohybovala přibližně o tisíc korun za metr krychlový výše než celorepublikový průměr (2 531 Kč/m³). V centrální oblasti se kupní ceny rodinných domů pohybovaly nad hranicí 6 000 Kč/m³. Nejlevněji v kraji se rodinné domy prodávaly v okrese Kutná Hora (těsně nad hranicí 2 tisíc Kč/m³). Průměrná cena bytů v kraji byla ve sledovaném období 20 446 Kč/m², což bylo o více než 1,2 tisíce korun za metr čtvereční výše než celorepublikový průměr (19 184 Kč/m²). V centrální oblasti se kupní ceny pohybovaly okolo 28 tis. Kč/m² (Praha-východ) a 29 tis. Kč/m² (Praha-západ), nad hranici 20 tis. Kč za m² se v kraji dostaly ještě byty v okresech Beroun, Mladá Boleslav a Nymburk. Nejlevněji se prodávaly byty v okrese Kutná Hora, a to v průměru pod hranici 15 tis. Kč/m².

Kartogram 18 Průměrné kupní ceny rodinných domů v okresech v období let 2012 až 2014

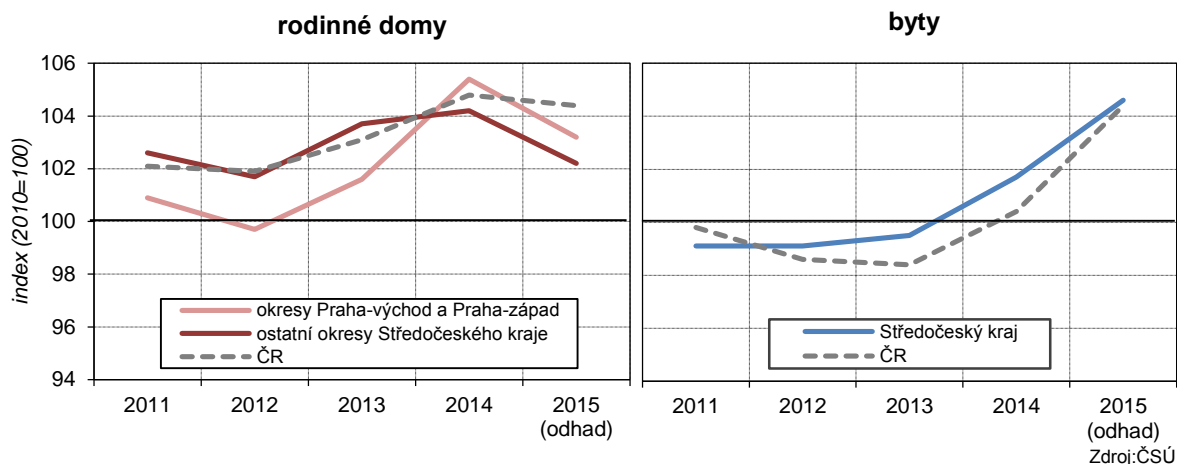
Zdroj: ČSÚ

Průměrné roční indexy cen rodinných domů v letech 2011–2015 (za 2015 odhad) ve srovnání s cenovou hladinou v roce 2010 (rok 2010=100) se, až na drobnou výjimku v roce 2012, pohybovaly nad úrovní 100; v první polovině období výše v okrajové než v centrální části kraje. Ceny bytů se až do roku 2013 pohybovaly pod úrovní roku 2010; od roku 2014 dochází k vzestupu cenového indexu.

Graf 46 Indexy cen nemovitostí ve Středočeském kraji a ČR v letech 2011 až 2015 (průměry let)

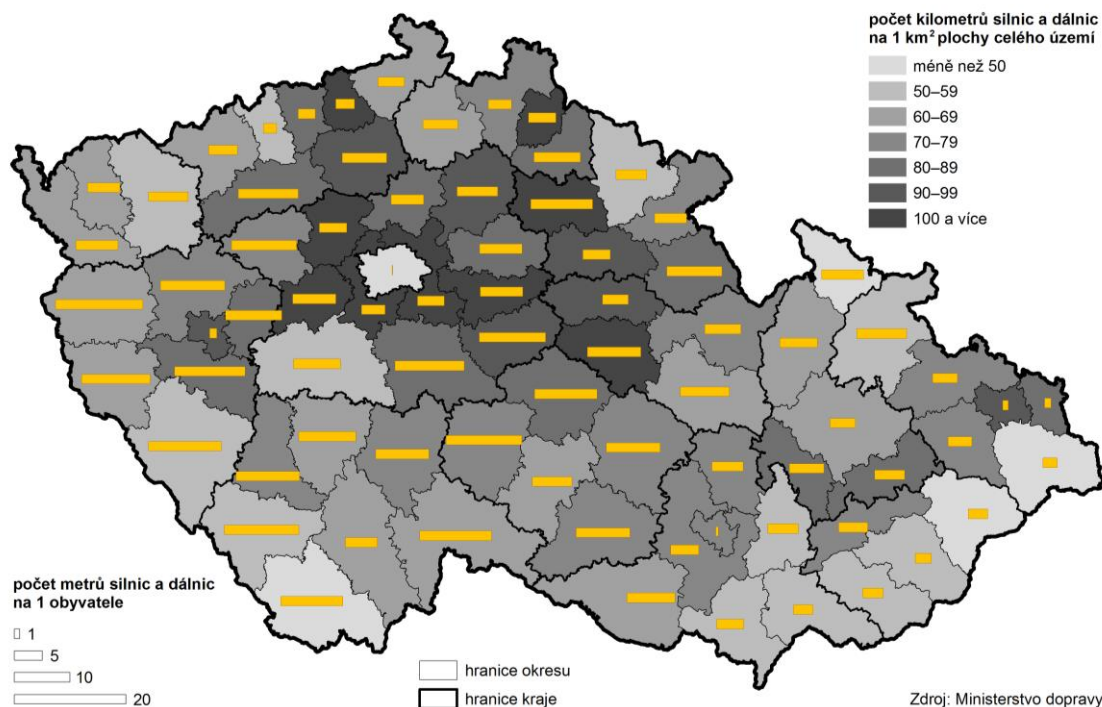

▪ **DOPRAVA**

Silniční síť ve Středočeském kraji je nejhustší v ČR

Délka silniční a dálniční sítě dosahovala v roce 2015 na území kraje celkem 9 635,4 tis. km. Na 100 km² v kraji připadalo v průměru 87,5 km silnic a dálnic, což byla mezi kraji nejvyšší hustota (průměr ČR 70,7 km na 100 km²). V přepočtu na obyvatele (7,3 metru) se kraj řadil opět k celorepublikově nadprůměrným (ČR 5,3 metru), tentokrát až jako čtvrtý po krajích Jihočeském, Plzeňském a kraji Vysočina. Na území kraje dosahoval nejhustší silniční sítě okres Kladno (111,2 km na 100 km²) a nad hodnotou 100 se pohybovaly další čtyři okresy (Beroun, Kolín, Praha-východ, Praha-západ), naopak nejnižší hustota silniční sítě byla na Příbramsku (56,5 km na 100 km²).

Kartogram 19 Silniční síť v okresech v roce 2015

Hustota železniční sítě je v rámci republiky podprůměrná

U železnice dosahovala v roce 2015 na území Středočeského kraje provozní délka tratí celkem 1 289 km. I přesto, že středočeská železniční síť byla nejdelší v republice, hustotou (11,7 km tratí na 100 km²) byla v mezikrajském srovnání osmá a celorepublikově podprůměrná (12,1 km železnic na 100 km²).

Na území kraje je třetina splavných vodních cest v ČR pro pravidelnou dopravu

Středočeský kraj má mezi kraji zároveň nejdelší délku splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (237 km) a na hodnotě ČR se podílí přibližně jednou třetinou. Hustota splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu byla 2,2 km na 100 km² plochy kraje a po hl. m. Praze (6,4) byla mezi kraji druhou nejvyšší.

Stupeň automobilizace je celorepublikově nadprůměrný, na jeden osobní automobil připadají 2 osoby

Z důvodu přechodu na nový systém evidence vozidel v Centrálním registru vozidel v souladu s legislativou EU jsou údaje za vozový park srovnatelné pouze od roku 2013. V následujících dvou letech (2014, 2015) se vozový park kraje, ale i v celé republice, nadále zvětšoval. Počet registrovaných osobních automobilů rostl v obou letech, zvláště v roce 2015, kdy meziročně přibýlo v registru za kraj 38,2 tis. vozidel (tj. 6,1 %) a na konci tohoto roku čítal vozový park kraje celkem 667,6 tis. osobních vozů. Počet osob na počet automobilů vyjadřuje stupeň automobilizace – čím nižší je hodnota ukazatele, tím vyšší je stupeň automobilizace. Hodnota ukazatele pro středočeský kraj se snižuje z hodnoty 2,080 v roce 2014 na hodnotu 1,998 v roce 2015. V kraji tak připadaly na jeden osobní automobil přibližně dvě osoby. V České republice je automobilizace vyšší především v hl. m. Praze (1,611 v roce 2015) a přibližně na stejné úrovni v Plzeňském (1,891) a Jihočeském kraji (1,938). V ostatních krajích připadá na jeden osobní vůz více osob především na Moravě, nejvíce pak v Moravskoslezském kraji (2,435).

Počet přepravených osob na území kraje se u autobusové přepravy meziročně zvýšil, na železnici se snížil

Podle údajů ministerstva dopravy se během roku 2015 přepravilo v rámci Středočeského kraje po železnici celkem 9,5 mil. osob. V porovnání s předchozím rokem došlo na území kraje k poklesu počtu přepravených osob o 7,2 %, přesto se jednalo o druhý nejvyšší počet v posledním pětiletém období. Naopak přeprava ve veřejné autobusové dopravě na území kraje se meziročně zvýšila již podruhé po sobě; v roce 2015 o 2 % na 53,5 mil. přepravených osob. Dva meziroční nárůsty v přepravní kapacitě zaznamenala na území kraje městská hromadná přeprava tvořená výhradně autobusovou dopravou; v roce 2015 o 1,1 mil. na 19,4 mil. přepravených osob.

Většina zboží do/v/z kraje se přepravuje po silnici

Po silnici bylo v roce 2015 přepraveno celkem 20 366 tis. tun ve směru vývozu, 20 898 tis. tun zboží v dovozu a 41 592 tis. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. Meziroční nárůst přepraveného zboží po silnici proběhl u všech tří typů přepravy (nejvíce u dovozu o 39,5 %). Zboží z/do kraje směřovalo po silnici nejčastěji ve spojení s hl. m. Prahou (vývoz 30,0 %, dovoz 33,3 %). Po železnici se vyvezlo ze Středočeského kraje celkem 2 668 tis. tun zboží, naopak dovoz zboží do kraje činil 5 895 tis. tun a v rámci kraje bylo přepraveno 812 tis. tun zboží. Vývoz zboží po železnici zaznamenal již druhý rok po sobě růst (o 7,4 % v roce 2015) naopak u dovozu a v rámci kraje došlo k poklesu (o 0,7 % resp. o 7,3 %). Zboží z/do kraje směřovalo po železnici nejčastěji z/do Ústeckého kraje (vývoz 59,3 %, dovoz 79,6 %) potažmo dále z/do Německa.

Vývoz a dovoz zboží po silnici směřuje z/do hlavního města, po železnici z/do Ústeckého kraje, potažmo Německa

▪ **CESTOVNÍ RUCH**

Cestovní ruch po dvou letech poklesu ožívá, návštěvnost ubytovacích zařízení vzrostla

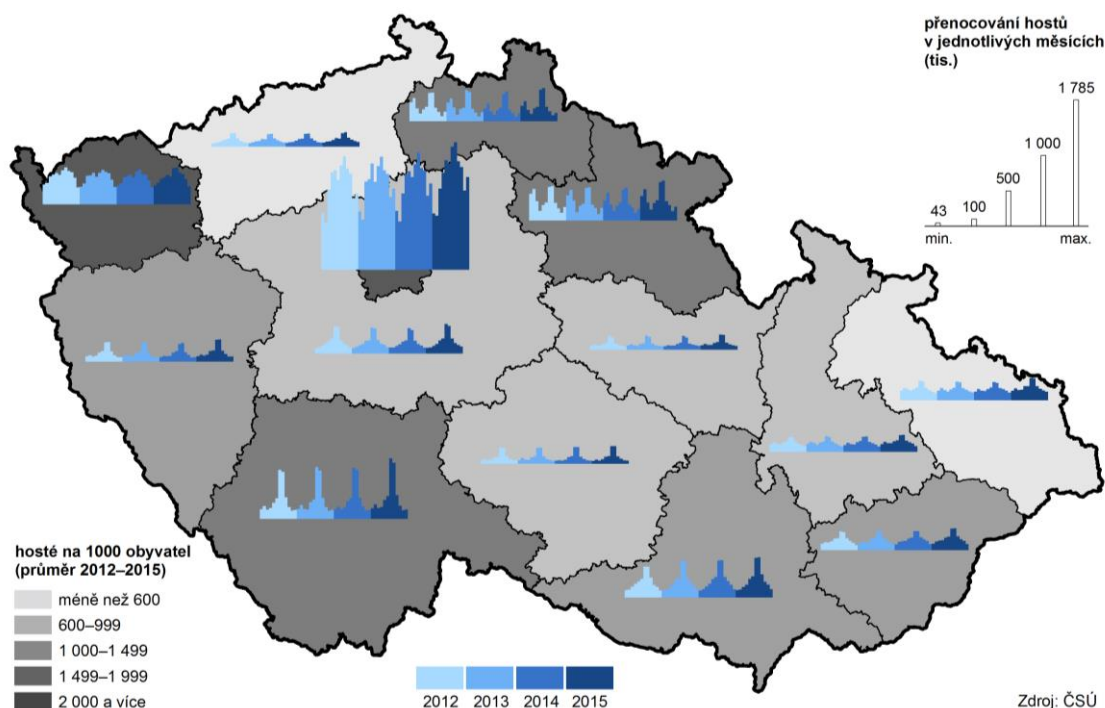
Během roku 2015 přijelo do 669 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) ve Středočeském kraji celkem 907,6 tis. návštěvníků. To bylo přibližně o 108 tis. (tj. 13,5 %) více než v předchozím roce, zároveň se jednalo o jediný kladný přírůstek v návštěvnosti po roce 2012, od kdy jsou k dispozici srovnatelné údaje. Meziroční nárůst proběhl ve všech krajích (celorepublikový průměr 10,3 %), všechny kraje včetně Středočeského dosáhly zároveň nejvyšší návštěvnosti od roku 2012. Návštěvnost kraje patřila v ČR k průměrným (5. nejvyšší) a na celkovém počtu ubytovaných hostů v České republice se kraj podílel 5,3 %. Nejvíce turistů bylo ubytováno v hl. m. Praze (podíl na ČR 38,4 %), nejméně pak v Pardubickém kraji (2,4 %). Intenzita cestovního ruchu byla ovšem vzhledem k velikosti a lidnatosti regionu oproti ostatním krajům velmi nízká a dosahovala

Návštěvnost byla mezi kraji průměrná, intenzita návštěvnosti podprůměrná

jen 42 % celorepublikového průměru; na tisíc obyvatel kraje připadalo 687 ubytovaných hostů, v ČR to bylo 1 631. Nižších hodnot než Středočeský region dosahovaly jen kraje Ústecký (592) a Moravskoslezský (638), naopak nejvíce ubytovaných hostů na 1 000 obyvatel zaznamenaly hl. m. Praha (5 232) a Karlovarský kraj (2 850).

Kartogram 20 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 a 2015

Délka pobytu se mírně snížila a je nižší než průměr ČR

S počtem návštěvníků se v kraji zároveň meziročně zvýšil počet přenocování o 248,2 tis. (12,6 %), a i v tomto případě se jednalo o nejvyšší hodnotu dosaženou od roku 2012. Nárůst u počtu přenocování byl o něco nižší než nárůst u počtu hostů a díky tomu došlo k mírnému snížení průměrné doby přenocování 1 hosta z 2,46 nocí v roce 2014 na 2,44 nocí v roce 2015. Průměrný počet přenocování byl v kraji nižší než celorepublikový průměr (2,74) a nižší průměrnou délkou pobytu zaznamenaly už jen Jihomoravský kraj (2,00) a hl. m. Praha (2,41). Naopak nejdelší pobyty v republice uskutečňovali hosté Karlovarského kraje (5,43).

Na nárůstu návštěvnosti se téměř polovinou podílely červenec a srpen

Meziroční nárůst návštěvnosti (počet hostů i přenocování) proběhl téměř ve všech měsících roku 2015. Jediný pokles byl zaznamenán hned zpočátku roku v lednu (počet hostů o 1,5 % a přenocování o 4,7 %), v následujících měsících se meziroční růst postupně navyšoval. Na celoročním nárůstu návštěvnosti se nejvíce podílely letní měsíce (červenec, srpen) – v počtu hostů 42,2 % a v počtu přenocování dokonce 48,1 %. Nejvíce hostů přijelo během roku v srpnu (138,6 tis.), nejvyšší počet přenocování byl zaznamenán naopak v červenci (415,3 tis.), kdy se hosté zdržovali v ubytovacích zařízeních během svého pobytu zároveň nejdéle (průměr 3,05 nocí). Nejméně hostů (39 tis.), nejméně přenocování (81,9 tis.) a nejkratší průměrná pobytová doba hosta (2,10 nocí) byla zaznamenána v lednu.

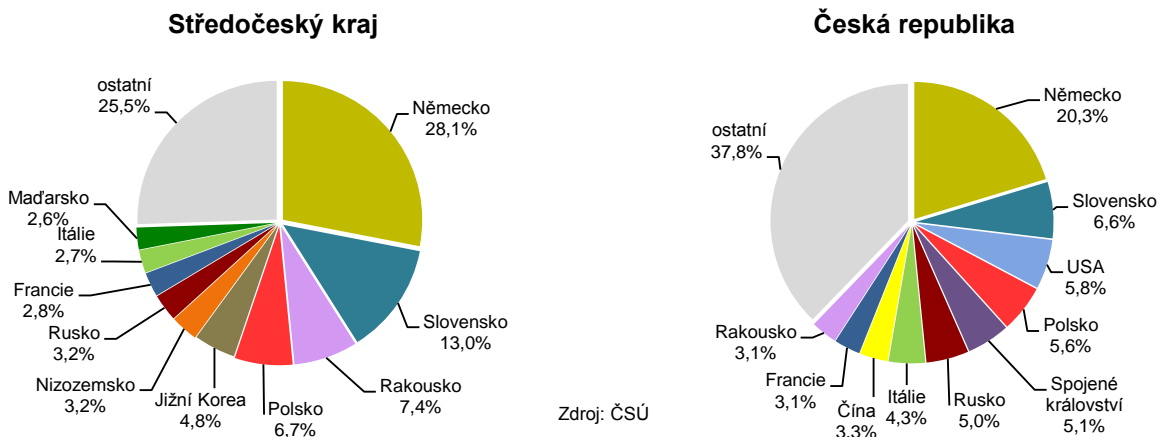
Zvýšil se počet tuzemských i zahraničních hostů

Mezi nejčastěji ubytované hosty kraje patří dlouhodobě tuzemští návštěvníci, tzv. rezidenti. V roce 2015 se jich v kraji ubytovalo téměř 700 tisíc, což představovalo 77% podíl na ubytovaných celkem a o téměř 84 tis. více než v předchozím roce (nárůst 13,6 %). K meziročnímu navýšení v počtu ubytovaných došlo i u zahraničních hostů, tzv. nerezidentů; těch meziročně přibýlo přibližně 24,5 tis. (nárůst 13,3 %).

Nárůst návštěvnosti byl zaznamenán u hostů ze sousedních zemí, ze vzdálenějších zemí spíše pokles

Nejvíce zahraničních hostů přijelo v roce 2015 z Německa (28,1 %), dále Slovenska (13,0 %), Rakouska (7,4 %), Polska (6,7 %) a Jižní Koreje (4,8 %). Stejné pořadí bylo i v předchozím roce, navíc všechny sousední země zaznamenaly v počtu hostů meziroční růst, u Rakušanů již druhým rokem po sobě. Naopak meziroční pokles v počtu ubytovaných zaznamenali již podruhé po sobě hosté z Jižní Koreje, Nizozemska a Ruska.

Graf 47 Struktura zahraničních návštěvníků HUZ podle zemí v roce 2015

Delší pobyty uskutečňují tuzemští než zahraniční hosté

Z dlouhodobějšího pohledu (průměr let 2012–2015) dosahují delší průměrné doby pobytu rezidenti (2,50 noci na hosta) než nerezidenti (2,40 noci na hosta). Mezi nerezidenty tráví v kraji nejdelší pobyty hosté z Izraele (6,65) a Ruska (4,82), naopak nejkratší dobu pobytu uskutečňují hosté z Jižní Koreje (1,08).

Kapacita ubytovacích zařízení v kraji byla využita jen z třetiny

Hosté hromadných ubytovacích zařízení v kraji využili během roku pouze třetinu volných pokojů (33,7 %), čisté využití lůžek bylo ještě nižší (27 %). Oba výsledky jsou daleko pod celorepublikovým průměrem (43,0 % resp. 36,2 %), který značně zvyšují ubytovací zařízení v Praze a Karlovarském kraji, kde se využití kapacity pohybuje nad hranicí 50 %.

Ve středočeských lázních převažují tuzemští návštěvníci

Lázeňská ubytovací zařízení na území kraje navštívilo celkem 25,6 tis. hostů, což byl téměř identický počet jako v předchozím roce. V lázeňských komplexech převažovali mezi ubytovanými hosty výrazně tuzemští návštěvníci (84,7 %), v celé ČR byla převaha rezidentů méně výrazná (56,6 %). Na návštěvnosti lázeňských ubytovacích zařízení v ČR se kraj podílel z 3,5 %, nejvyšší návštěvnost vykazoval Karlovarský kraj (57,1 %).

Graf 48 Hosté v HUZ podle zemí ve Středočeském kraji v letech 2012 až 2015

